

MEMLEKETTİK
KIRISTER
KOMITETI

КІРІСТЕР ҚЫЗМЕТІ

#БІРГЕДАМУҮШІН

МАНҒЫСТАУ

6

MEMLEKETTİK KIRISTER KOMITETI

Журнал ұйымдастырушысы:

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің
Мемлекеттік Кірістер Комитеті

Шығарылымға жауапты

ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы

Редакциялық алқа:

Қазақпаева Б.Д.

ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының басшысы

Қожабергенов Е.К.

ҚР ҚМ МКК Халықаралық ынтымақтастық
басқармасының басшысы

Абылкасимова С.Ж.

ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы басшысының
орынбасары

Касымкулова Л.Т.

ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы басшысының
орынбасары

Абдрахманова И.М.

ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының
Талдау жұмысы бөлімінің басшысы

Ташетов М.Д.

ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының
Цифрландыру және қашықтықтан оқыту бөлімінің бас
маманы

Жасубиева А.С.

ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығының
Талдау жұмысы бөлімінің бас маманы

#БІРГЕДАМУҮШІН

«КІРІСТЕР ҚЫЗМЕТІ» ЖУРНАЛЫ

№6, 30.03.2022

Ғылыми-практикалық журнал
жылына 4 рет шығады

Бейсенбі, 30 наурыз 2022 жылы
Журнал 2020 жылдан бастап шығарылады

Нұр-Сұлтан қ., Республика даңғ. 60,

ҚР ҚМ МКК ОӘО, 010000

Тел/факс: (7172) 39-66-09

E-mail: umc01@mail.ru

www.kgd.gov.kz

Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитеті

Көктемгі жылулықпен біздің үйлерге Наурыз келеді. Халық даналығында айтылғандай, «Бірлік бар жерде-береке әрқашан болады». Наурыз ұлтына және діни сеніміне қарамастан Қазақстан халқын біріктіретін және табиғаттың оянуын, өмірлік күштің жандануын және рухани өрлеуді бейнелейтін ең маңызды мерекелердің біріне айналды

Құрметті оқырмандар!

Сіздердің назарларыңызға Маңғыстау облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментіне арналған «Кірістер қызметі» Веб-журналының 6-шы шығарылымын ұсынамыз.

Осы мүмкіндікті пайдалана отырып, біздің сұлу әйелдерімізді Халықаралық әйелдер күнімен, сондай-ақ барша отандастарымызды жарқын Наурыз мерекесімен шын жүректен құттықтаймын!

Бүгінде әйелдер алдында барлық мүмкіндіктер ашық. Отбасы институтын, көп балалы аналарды, әйелдер кәсіпкерлігін қолдау, гендерлік теңгерімді қамтамасыз ету - мемлекеттік саясаттың маңызды басымдықтары.

Әйелдер өмірдің түрлі салаларында табысқа жетеді, біздің елімізді абыроймен көрсетеді және сонымен бірге қамқор аналар, сүйкімді жұбайлар, әдемі қыздар мен әпкелер болып қала береді!

Біз республикамыздың экономикалық тұрақтылығы үшін әйелдердің белсенді қатысуы мен жемісті еңбегін жоғары бағалаймыз.

Көктемгі жылулықпен біздің үйлерге Наурыз келеді. Халық даналығында айтылғандай, «Бірлік бар жерде-береке әрқашан болады». Наурыз ұлтына және діни сеніміне қарамастан Қазақстан халқын біріктіретін және табиғаттың оянуын, өмірлік күштің жандануын және рухани өрлеуді бейнелейтін ең маңызды мерекелердің біріне айналды.

Наурыз - бұл сондай-ақ біздің бай рухани мұрамыздың, бірегей ұлттық кодымыздың және ұрпақтардың үздіксіз байланысының жарқын символы. Бұл мереке біздің өмірімізге жасампаздық пен дамудың жаңа энергиясын әкеледі.

Біз бейбітшілік, достық, бірлік пен теңдік жағдайында, тұрақтылықтың, өзара түсіністік пен еңбексүйгіштіктің арқасында өмір сүріп жатырмыз. Бұл мереке ежелден жасампаздықтың жарқын күні және жаңа жылдың басы ретінде құрметтелгені кездейсоқ емес.

Көктем Сіздерді өзінің жылуымен қуантсын, ал Наурыз әр үйге бақыт, денсаулық пен амандық, өркендеу мен молшылыққа әкелсін!

Әли Алтынбаев
Қазақстан Республикасы
Қаржы министрлігі
Мемлекеттік кірістер комитетінің
Төрағасы

Маңғыстау облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаменті

Біздің
«Кірістер
қызметі»
ведомстволық
басылымымыз –
бұл мемлекеттік
кірістер
органдары мен ел
азаматтарының
қарым-қатынасы
мен өзара іс-
қимылы үшін
бірегей алаң

Құрметті оқырмандар, достар, әріптестер, пікірлестер!

Біздің «Кірістер қызметі» ведомстволық басылымымыз – бұл мемлекеттік кірістер органдары мен ел азаматтарының қарым-қатынасы мен өзара іс-қимылы үшін бірегей алаң.

Біз Сіздерді біздің Департаментпен және жалпы Маңғыстау өңірімен таныстыруға қуаныштымыз.

Сондықтан осы нөмірде біз қызықты тарихты да, қызметіміздің сан қырын да, күнделікті жұмыс тәжірибемізді де жеткізуге тырыстық.

Біз дәстүрлер мен заманауи технологияларды тиімді біріктіретін

динамикалық құрылымбыз. Уақытпен бірге жүру қабілеті қызметтің және тұтастай мемлекеттің табысты дамуының кепілі, сондай-ақ елдің экономикалық қауіпсіздігінің кепілі болып табылады.

Барлық деңгейдегі бюджеттерді толықтыру және мемлекеттің өзінің әлеуметтік міндеттемелерін орындауы біздің жұмысымыздың тиімділігіне байланысты.

Сізге шын жүректен жұмыста табыс, отбасында амандық, сізге және жақындарыңызға денсаулық тілеймін!

Серік Манзоров,
Маңғыстау облысы бойынша
Мемлекеттік кірістер департаментінің
басшысы

Маңғыстау облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментінің басшы орынбасарлары

Басты мақсат

Біздің мақсатымыз – елдің экономикалық әл-ауқатын қамтамасыз ету және кірістерді тиімді әкімшілендіру. Жұмыстағы басым бағыттардың бірі болжамды көрсеткіштерді орындауға және мемлекеттік бюджетке түсетін түсімдерді ұлғайтуға бағытталған шараларды күшейту болып табылады

Бақытжан Бердібеков

Ербол Өтеев

Бақытбай Көпбасаров

Біздің мақсатымыз – елдің экономикалық әл-ауқатын қамтамасыз ету және кірістерді тиімді әкімшілендіру. Жұмыстағы басым бағыттардың бірі болжамды көрсеткіштерді орындауға және мемлекеттік бюджетке түсетін түсімдерді ұлғайтуға бағытталған шараларды күшейту болып табылады

Клиенттердің қанағаттану деңгейі - қабылданатын шаралар тиімділігінің басты көрсеткіші. Біздің басты міндетіміз клиентке бағдарлану және бизнес үшін қолайлы жағдай жасау болып қала береді

Мемлекеттік кірістер органдарының алдында республикамыздың экономикалық қуатын нығайту бойынша мемлекет басшысы алға қойған жаһандық міндеттер тұр және қызметкерлердің жауапкершілігі, кәсібилігі, шынайы азаматтық ұстанымы оларды мүлтіксіз орындауға мүмкіндік беретініне сенім білдіргім келеді

Экономиканың
өсуі әлеуметтік
саланың
қажеттіліктеріне
көбірек көңіл
бөлуге
мүмкіндік береді

Маңғыстау облысы – энергия мен судың барлық түрлерімен дербес қамтамасыз етілетін, Қазақстандағы жалғыз бірегей өндірістік кешен

Маңғыстау облысы Қазақстанның оңтүстік-батысында орналасқан, солтүстік-шығысында Атырау және Ақтөбе облыстарымен, оңтүстігінде Түркіменстанмен және шығысында Өзбекстанмен, теңіз арқылы Ресей Федерациясымен, Әзірбайжанмен және Иран Ислам Республикасымен шектеседі

Географиялық орналасуы-на байланысты облыста көлік инфрақұрылымын дамытуға ерекше көңіл бөлінеді. Соңғы бірнеше жылда өңірде автожол, теміржол инфрақұрылымы жаңартылды, порттық қуаттар ұлғайтылды. Өңір қарқынды дамып келеді. қойылды.

Тұрақты өнеркәсіп секторы қалыптасты, мұнай мен табиғи газ өндіру ұлғаюда. Бұл ретте экономиканың шикізаттық емес секторы да даму үстінде. Өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындары қатарға қосылуда, химия өнеркәсібінде өнім шығару жолға қойылды.

Маңғыстау – туризмді дамытудың бірегей әлеуеті бар өңір. Және кез-келген түрі. Мұнда бәрі бар: қасиетті және қасиетті орындар, табиғи шедеврлер, ерекше өмір және ғасырлық дәстүрлер. Бұл нағыз ашық аспан астындағы мұражай, археологиялық қорық. Мыңдаған жылдар бұрын бұл жерлермен Хорезм мен Хиуадан Еуропа мен Таяу Шығысқа дейінгі Ұлы Жібек жолы өткен. Маңғыстау алыс және жақын шетелдерден қасиетті жерлерге құлшылық етуге баратын мыңдаған қажыларды қабылдайды

#БІРГЕДАМУҰШІН

Негізгі әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштер

Халқы - 741,0 мың адам

Жалпы өңірлік өнім – 101,1 %

Инфляция – 8,7 % (2022 жылғы қаңтар 2021 жылғы қаңтарға қарағанда)

Жұмыссыздық деңгейі – 4,9 %

Орташа айлық жалақы – 382 431 теңге

Экономика салаларының өсу қарқыны (нақты көлем индексі)

Өнеркәсіп – 100,6 %

Ауыл шаруашылығы – 120,0 %

Құрылыс – 101,2 %

Сауда – 100,2 %

Көлік және қоймалау – 107,7 %

Байланыс – 97,1 %

Қазақстан республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі ұлттық статистика бюросының Маңғыстау облысы бойынша департаменті

Мангистауская область – уникальный производственный комплекс, единственный в Казахстане, автономно обеспечиваемый всеми видами энергии и воды. Мангистауская область расположена на юго-западе Казахстана, граничит на северо-востоке с Атырауской и Актюбинской областями, на юге – с Туркменистаном и на востоке – с Узбекистаном, через море граничит с Российской Федерацией, Азербайджаном и Исламской Республикой Иран.

В силу географического положения в области особое внимание уделяется развитию транспортной инфраструктуры. За несколько последних лет в регионе была обновлена автодорожная, железнодорожная инфраструктура, увеличены портовые мощности.

Регион динамично развивается. Сформирован устойчивый промышленный сектор, увеличивается добыча нефти и природного газа. При этом развитие получают также и несырьевые сектора экономики. Вводятся в строй предприятия обрабатывающей промышленности, налажен выпуск продукции в химической промышленности. Устойчивые темпы сохраняются в машиностроении.

Подъем экономики позволяет все больше внимания уделять нуждам социальной сферы.

Мангистауская область является промышленным регионом, основу экономики составляет нефтегазовый сектор.

В структуре промышленности основную долю занимают горнодобывающая промышленность и разработка карьеров, доля которых составляет 85 %.

В промышленности занято около 25 % населения области, доля отрасли в составе валового регионального продукта порядка 50 %. Предприятиями региона ежегодно производится более 10 % промышленной продукции страны.

Область обладает большим потенциалом развития обрабатывающей промышленности. Обрабатывающая промышленность региона представлена химической промышленностью, машиностроением, производством продуктов нефтепереработки, производством прочей неметаллической минеральной продукции, металлургической промышленностью.

На сегодняшний день внутренний туризм стал одним из драйверов экономического роста Мангистауской области, который имеет мультипликативный эффект в условиях восстановления экономики.

В регионе реализуется Комплексный план развития до 2025 года, по итогам которого ВРП области увеличится до 4,1 трлн тенге (2021 год – 3,1 трлн тенге). ВРП на душу населения составит 5077 тысяч тенге (2021 год – 4335,1 тысячи тенге). Объем промышленности увеличится на 27 %, объем обрабатывающей промышленности – в 1,4 раза (с 177,5 млрд тенге в 2021 году до 254,3 млрд тенге). Инвестиции в основной капитал увеличатся в 2 раза и составят 1,2 трлн тенге (в 2021 году – 582 млрд тенге).

Валовой продукт сельскохозяйственного производства составит 33965 млн тенге (2021 год – 20193 млн тенге).

Количество действующих предприятий МСБ увеличится до 55 тысяч единиц (2021 год – 52,9 тысячи единиц), численность занятых в МСБ – до 130 тысяч человек (2021 год – 121,1 тысячи человек), выпуск продукции субъектами МСБ – до 1,6 трлн тенге (2021 год – 1,3 трлн тенге).

Мұнай экспорты

Мұнай-газ өнеркәсібі Маңғыстау облысы өнеркәсібінің негізін құрайды. Бүгінде өңір аумағында мұнай мен газдың 60 кен орны белгілі. Дәл осы Маңғыстау облысында ірі Қашаған кен орны орналасқан, көмірсутек шикізатының жаңа ірі кен орындарын ашу үміті бар.

Департаменттің қызмет аймағында шикі мұнай экспортын ай сайынғы негізде Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі мұнай экспортының кестесін бекітетін 20 компания жүзеге асырады.

Негізгі ірі жер қойнауын пайдаланушылар: Маңғыстаумұнайгаз, Қаражанбасмұнай, Қарақұдықмұнай, CNPC Интернешионал (Бозашы) ИНК, Нельсон Петролеум Бузачи.

Мұнай экспорты Ақтау халықаралық теңіз порты арқылы, сондай – ақ «ҚазТрансОйл» АҚ тасымалдаушысы (Өзен – Атырау – Самара) құбыры арқылы жүзеге асырылады.

2021 жылдың қорытындысы бойынша 8 333 798,52 тонна шикі мұнай рәсімделді.

Негізінен экспорт Швейцария, Австрия, Нидерланды, Италия, Франция, Сингапур елдеріне жүзеге асырылады.

2021 жылғы қаңтар-желтоқсанда экспорттық кедендік баждың түсу сомасы мынаны құрады– 158 925 556 296 теңге.

Бейнеу ауданы

Аудан аумағы Каспий маңы ойпатының шығыс шетімен құм және сортаңды жерлерді алып жатыр, шығыс бөлігі — Мыңсуалмас қыратымен Үстірт жоны.

Жер қойнауында мұнай мен газдың, ұлутастың, құрылыс құмдарының қорлары барланған.

Шаруашылықтың негізгі саласы-мұнай өндіру өнеркәсібі.

Ауыл шаруашылығындағы басты бағыт-қой (қаракөл шаруашылығы), жылқы, түйе өсіру.

Ауданда магистральдық мұнай-газ құбырының Оңтүстік басқармасы,

теміржол келігіне қызмет көрсететін кәсіпорындар бар.

Аудан аумағы арқылы Мақат — Қоңырат, Бейнеу — Ақтау — Жаңаөзен — Болашақ темір жолдары, Атырау — Ақтау автомобиль жолы, Орта Азия — Ресей газ құбыры, Өзен — Атырау — Самара мұнай өнімдері құбыры, Күнград — Бейнеу — Мақат, Бейнеу — өзен магистральдық су құбырлары өтеді

Қарақия ауданы

Ауданның батыс бөлігі Каспий теңізімен, Қазақ шығанағымен шектеседі. Аудан аумағында теңіз деңгейінен 132 м төмен Қарақия ойпаты орналасқан.

Жер қойнауында мұнай мен газ қорлары барланған(Ақтас Батыс газ конденсат кен орны), минералды бұлақтар бар.

Аудан экономикасының негізгі салалары - пайдалы қазбаларды өндіру және мал шаруашылығы.

Ауданда қой және түйе шаруашылықтары, сондай-ақ жылқы зауыты жұмыс істейді

Аудан аумағында Қарақия ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы, «Құрық» шекара маңы кеден бекеттері (халықаралық теңіз портында орналасқан), «Темір-баба» (Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан Республикасы Мемлекеттік шекарасының автомобиль өткізу пунктінде), «Болашақ» (Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан Республикасы Мемлекеттік шекарасының темір жол өткізу пунктінде) кеден бекеттері орналасқан.

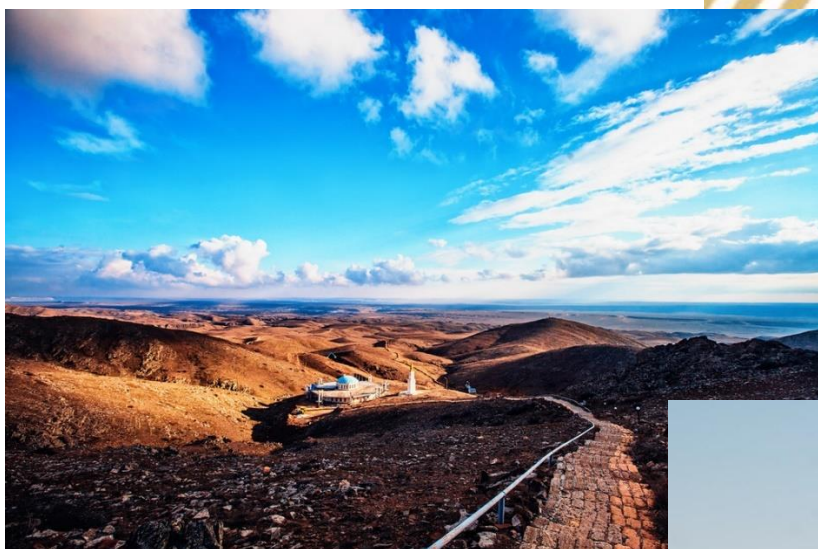

Маңғыстау

Айрақты және Шерқала таулары орналасқан облыстың орталығындағы Маңғыстау ауданы. Рельеф ландшафттың әртүрлілігімен ерекшеленеді, олардың арасындағы жоталар мен шұңқырларды, құмды жерлерді, жазықтар мен сортаңдарды қамтиды. Аумақта пайдалы қазбалардың ең ірі кен орындары, оның ішінде газ-мұнай кен орындары табылды, зерттелді және ашылды. Қызылқұм – Қаламқас су құбыры өтеді. Қиыршықтас пен ұлутас өндіретін кәсіпорындар жұмыс істейді.

Аудан аумағында Маңғыстау ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы орналасқан

Маңғыстау ауданы

#БІРГЕДАМУҮШІН

Мұнайлы ауданы —

Маңғыстау облысының батысында орналасқан әкімшілік бөлініс. Солтүстігінде Түпқараған, Маңғыстау, шығысында Қарақия ауданымен шектеседі. Аудан орталығы — Маңғыстау ауылы, облыс орталығынан қашықтығы 20 км.

Мұнайлы ауданы

Аудан тұрғындардың негізгі бөлігін (75%) құрайтын қандастар мәселесін шешу мақсатында 2007 жылы Ақтау қаласына іргелес ауылдық елді мекендерден құрылды.

Аудан аумағында Мұнайлы ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы орналасқан.

Маңғыстау облысының батысында Каспий теңізінің жағалауында орналасқан. Баутино теңіз жүк порты бар. Аудан – Қазақстандағы балық өнеркәсібінің ірі орталығы. Итбалықтар мен балық аулау базасы,

балық консервілеу, кеме жөндеу зауыттары. Балық консервілеу зауытында балық консервілерін, балық ұнын дайындау, итбалық терісін өңдеу цехтары, қаңылтыр-қалбыр цехы

Түпқараған ауданы

Аудан аумағында Түпқараған ауданы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы және «Теңіз порты» кеден бекетінің «Қара-Шекпен» БӨП орналасқан

Жаңаөзен қаласы

Жаңаөзенде республиканың едәуір бөлігін тұрмыстық сұйытылған газбен қамтамасыз ететін «Қазақ газ өңдеу зауыты» ЖШС бар. Сондай-ақ, кәсіпорын өңір халқын құрғақ бензинді газбен және пеш отынымен қамтамасыз етіп, қала кәсіпорындарын техникалық оттегімен қамтамасыз етеді.

Қала
аумағында
Жаңаөзен
қаласы
бойынша
Мемлекеттік
кірістер
басқармасы
орналасқан

#ЫРГЕДАМУҰШЫ

Photo Turar Kazanganov © / TI

Ақтау қаласы

Маңғыстау облысының орталығы. Қала Каспий теңізінің жағалауында орналасқан. Қаланы ауыз сумен Маңғышлақ атом энергетикалық комбинаты су тұщыландыру станциясы қамтамасыз етеді, онда «Куйлюс» кен орнынан әлсіз минералданған артезиан суы бар теңіз суынан өндірілген дистиллят дайындалады және араластырылады, өйткені қала маңында ауыз судың табиғи көздері жоқ.

Облыстың мұнай-газ кен орындарын игеру орталығы болып табылады.

Қала аумағында Ақтау қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы, Ақтау - Кедендік ресімдеу орталығы, шекара маңы кеден бекеттері «Теңіз порты» (халықаралық теңіз портында), «Әуежай – Ақтау» (халықаралық әуежайда) орналасқан

Ақтау - жаңадан салынған қала

Ақтау сөздің тура мағынасында нөлден бастап салынған. Шөлді және сусыз аумақта қала құру туралы шешім бұрынғы Кеңес одағының басшылығына тиесілі. Негізгі міндет-осы аумақта орналасқан уран кен орындарының арқасында елдің ядролық қалқанын ұйымдастыру. Қала Ленинград жобалау институты әзірлеген Бас жоспар бойынша құрылған.

Сол жерде уран кенін өндіру, оны қайта өңдеу және байыту жөніндегі комбинат ашылды. Сусыз шөлде адамдардың лайықты өмір сүруін қамтамасыз ететін қаланың

инфрақұрылымы да нөлден бастап салынды. Қалада табиғи ауыз су көздері жоқ, қайта өңделген теңіз суымен толық қамтамасыз етілген.

Жаңа қаладағы құрылыс пен жұмысқа КСРО-ның барлық бұрыштарынан мамандар тартылды. Ең жақсы ақыл-ой, инженерлер, жас мамандар Ақтау қаласына таза шиферден қала құру үшін келді. Олардың көпшілігі осында тұрды.

КСРО ыдырағаннан кейін қала ХХ ғасырда ашылған ескі сияқты мұнай-газ кен орындарын игеру орталығына айналды.

Ақтау – Қазақстанның ең жас қаласы. Екі мыңыншы жылдарға дейін мұнда жеке сектор болған жоқ. Бүгінде көп қабатты үйлерден басқа, коттедждік шағын аудандар да пайда болды.

Айтпақшы, қалада «көшелер» деген ұғым жоқ. Адамдардың мекен-жайлары сандардан тұрады: мысалы, 1-2-4, яғни 1 шағын аудан, екінші үй және 4 пәтер. Ақтаулықтарға бұл ыңғайлы, бірақ басқа қалалар мен елдердің тұрғындары үшін үйреншікті емес.

Әлемде тұрғын үйдің төбесінде Маяк орналасқан екі қала бар. Солардың бірі – Ақтау. Нысан аймақтың керікті жері болып табылады.

Қалада «Caspian Riviera Grand Palace» қонақ үйі бар, онда қонақ үйдің 6-қабаты теңіз деңгейінен жоғары жартасқа салынған. Мұнда ТМД-дағы ең үлкен аквариум орналасқан.

Қаланың өзі жағалауда орналасқан. Теңіз бойында заманауи жағалау бар. Ал 2019 жылы Ақтауда өзінің сұлулығы жағынан алып жартасқа салынған бірегей соқпақ жол ашылды.

Жартасты жол - бұл ғимарат және ТМД-да теңдесі жоқ жол болып табылады.

Жағажайлар – Ақтау қаласының жағалауында, орталықтан оңтүстікке қарай ұзындығы 40 км жағажай аймақтары бар. Жағалау сызығының рельефінің ерекшеліктеріне байланысты мұндағы су жағалаудың басқа аймақтарына қарағанда әрдайым жылы болады. Кеңес заманынан бері «жылы жағажай» ауданы қазіргі уақытта дамып келе жатқан бірінші дәрежелі инфрақұрылымды алды. Жағажайға қонақтарға жоғары жайлылық пен бірінші дәрежелі қызмет көрсететін көптеген демалыс орталықтары кіреді.

Судағы ойын-сауық және демалыс

Серфинг пен кайтингтің симбиозы- кайтсерфинг. Ақтау-теңіз, температура, күн және жел сияқты қайтсерфингпен айналысу үшін мінсіз жағдайлар жасалған бірегей орын.

Су астындағы балық аулау

Ақтауда жыл сайын су асты балық аулау бойынша жарыстар өткізіледі. Мұнда белсенді демалысты, спорттық су асты балық аулауды және теңіз экстримін жақсы көреді.

Фишбармақ – батыста ұсынылатын Бешбармақ ұлттық тағамының бір түрі. Бешбармақтың стандартты тағамнан басты айырмашылығы - бұл балықтан жасалған, содан кейін ет сияқты ауырлық жоқ.

Мәңгістәу

Маңғыстау облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаменті

Департамент құрамына 16 басқарма, 8 кеден бекеті және 8 өңірлік мемлекеттік кірістер басқармасы (облыстың 5 ауданында және облыстық маңызы бар 2 қалада) бар облыстық аппарат кіреді.

Департаменттің әкімшілік кешені қаланың жаңа бөлігінде, ұлттық кәсіпкерлер палатасының іскерлік орталығына жақын орналасқан. Бұл тарихи тұрғыдан 2016 жылы Арнайы мемлекеттік кірістер қызметі үшін салынған алғашқы әкімшілік ғимарат.

Жиырма жылдан астам уақыт бұрын салық қызметі бұрынғы балабақша ғимаратында болған.

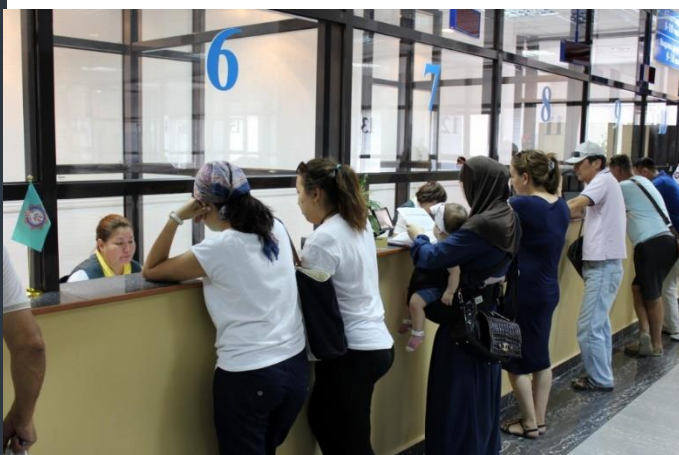
МҚД заманауи бейнебақылау және өртке қарсы дабыл жүйелерімен жабдықталған, ғимарат соңғы компьютерлік және телекоммуникациялық жүйелермен, цифрлық және талшықты-оптикалық байланыспен жабдықталған.

Салық төлеушілерге қызмет көрсету үшін жайлылық деңгейі жоғары операциялық залымен орталық бар, оған азаматтарды қабылдау үшін 58 терезе, күту аймағы, ақпараттық стендтер, құжаттарды толтыру үшін жабдықталған орындар кіреді. Сондай-ақ, ЖБҚ-да халықтың қолайлығы үшін банк филиалдары мен Қазпошта бөлімшелері орналасты.

Сервис орталығы тек салық қызметтерін ғана емес, кедендік рәсімдеу орындары қарастырылған және барлық кедендік төлемдер бойынша сыртқы экономикалық қызметке қатысушылар үшін қызмет көрсетеді

Салық егемендігіне отыз жылдан астам уақыт

Биыл Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігіне 31 жыл толады. Тарихи стандарттар бойынша, бұл мемлекет үшін ұзақ мерзім емес. Бірақ осы уақыт ішінде мемлекеттік және қоғамдық өмірде болған оқиғалардың қанықтылығы мен тарихи маңыздылығы бойынша КСРО ыдырағаннан кейін оның Дербес және тәуелсіз жолының бастауы ретінде Қазақстан тарихына мәңгі енетін ең жарқын және есте қаларлық жылдар болды.

Қазақстанның өзінің салықтық егемендігін іс жүзінде іске асыруының бастауы ретінде оның өзінің алғашқы салық заңын қабылдауы, өзінің алғашқы салықтарын заңды түрде белгілеуі және өзінің салық қызметін ұйымдастыруы санауға болады.

Қазақстанның салық қызметі 1991 жылғы 9 шілдеден – «Қазақ ССР Мемлекеттік салық қызметін құру туралы» ҚазССР Президентінің №380 Жарлығы шыққан күннен бастау алады.

Маңғыстау кеден қызметі 1991 жылы Гурьев кеденінің Шевченков кеден бекеті құрылған кезден бастау алады. Ол кезде оның ұжымы алты адамнан тұрды. Кеден бекеті Маңғышлақ теміржол станциясында, Ақтау теңіз портында және әуежайда импорттық-экспорттық операцияларды бақылап отырды.

1992 жылдың шілдесінде ҚР ЕК бұйрығымен Маңғыстау кеден бекеті штаттық саны 30 адам Маңғыстау кеденіне айналды. Осы күннен бастап облыстық кеден ведомствосының дербес қызметін есептеу басталды.

Талассыз ақиқат бар: егер мемлекет шынымен сыртқы экономикалық тәуелсіздік пен тәуелсіздікке ие болғысы келсе, онда ол, ең алдымен, мықты кеденге ие болуы керек.

Қазақстанның жаңа тарихында Мемлекет басшысы Егемендік алғаннан кейін шығарған алғашқы құжаттардың бірі Кеден комитетін құру туралы 1991 жылғы 12 желтоқсандағы №539 Жарлық болды. Бұл күн егемен Қазақстанның кеден қызметінің құрылған күні болып табылады.

Бүгінде біз артымызға қарайлап, қазақстан салық қызметі кеден қызметінің қалыптасуының қиын жылдарын ойымызға қайта-қайта алып қуанамыз.

2014 жылы Қазақстан Республикасы Президентінің 6 тамыздағы Жарлығымен жаңа мемлекеттік орган - Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті Кеден және салық комитеттерін біріктіру жолымен құрылды.

Идея пайда болған сәттен бастап салық және кеден қызметтерінің нақты бірігуіне дейін мұқият жұмыс жүргізілді. Осы қызметтер қызметінің барлық аспектілері түгендеуден өтті. Мемлекеттік кірістер комитетінің құрылымы оң халықаралық тәжірибені ескере отырып әзірленді.

Кез-келген салықтық және кедендік әкімшілендірудің әрқашан екі құрамдас бөлігі бар. Біреуі – фискалдық, қатаң: тексерулер мен құқық қорғау органдарының әрекеттері арқылы салықтардың төленуін бақылау. Екіншісі – қызмет көрсету. Бұл тұрғыдан алғанда, Қазақстан сервистік құрамдас бөлікті күшейтуге барынша нақты шоғырландырылған.

Салықтар, баждар мен алымдарды төлеу мәселелерінде мемлекетпен жиі қарым-қатынас жағымсыз. Салықтар мен кедендік төлемдер бұл алып қою, кез келген алып қою жағымсыз. Сондықтан процесті мүмкіндігінше ыңғайлы және жарақатсыз ету өте маңызды міндет. Біз оған барынша ұмтыламыз және тырысамыз.

Біз қалағанымыздың көп бөлігі қазірдің өзінде жасалды. Біздің мақсатымыз – салықтық және кедендік әкімшілендірудің бейімделген жүйесі, адамның немесе компанияның өміріне барынша білінбейтін етіп салынған және оларға мемлекет пен қоғам алдындағы борышын орындауға көмектесетін технологиялар.

План по налоговым поступлениям в государственный бюджет на январь-февраль 2022 года исполнен на **108,2%** (при плане 2 439,7 млрд. тенге поступило 2 640,6 млрд. тенге с перевыполнением на 200,8 млрд. тенге).

В сравнении с аналогичным периодом прошлого года налоговые поступления показали рост в **1,9 раза** или на **1 249,3 млрд. тенге**, в том числе:

- **Республиканский бюджет** исполнен на **100,5%** (при плане 1 959,1 млрд. тенге поступило 1 968,5 млрд. тенге с перевыполнением на 9,4 млрд. тенге), в сравнении с аналогичным периодом прошлого года с ростом в **2,3 раза** или на **1 115,6 млрд. тенге**.

- **Местный бюджет** исполнен на **139,8%** (при плане 480,6 млрд. тенге поступило 672,1 млрд. тенге, с перевыполнением на 191,4 млрд. тенге), с ростом к аналогичному периоду 2021г. на **24,8%** или на **133,7 млрд. тенге**.

В сравнении с аналогичным периодом 2021г. наибольшие суммы роста поступлений в республиканский бюджет наблюдаются по КПН на **358,3 млрд. тенге** или в **2,3 раза**, НДС на товары внутреннего потребления на **431,4 млрд. тенге** или в **7,1 раза** и экспортные таможенные пошлины на нефть на **183,0 млрд. тенге** или в **3 раза**.

На рост поступлений повлияли **следующие факторы**.

За январь-февраль 2022г. в сравнении с аналогичным периодом прошлого года наблюдается рост цен на основные экспортные позиции, в том числе на нефть на **58,4%**, алюминий на **53,4%**, цинк на **33,1%**, медь на **20,0%** и свинец на **13,2%**. Ставка вывозной таможенной пошлины на сырую нефть выросла на **57,9%** (средняя ставка за январь-февраль 2022г. – 47,5\$ за 1 тонну, январь-февраль 2022г. – 75,0\$ за 1 тонну).

Товарооборот с третьими странами за январь 2022г. увеличился в **1,7 раза** (экспорт вырос в **1,9 раза**, импорт в **1,3 раза**).

Оборот по реализации за январь-февраль 2022г. в сравнении с аналогичным периодом прошлого года увеличился на **32,3%** (с 13 711 млрд. тенге до 18 134 млрд. тенге).

За январь-февраль 2022г. рост по данным электронных счет-фактур произошел по предоставлению прочих в

идов услуг в 2,1 раза, искусству, развлечениям и отдыху в 1,8 раза, горнодобывающей промышленности и разработке

карьеров в 1,6 раза, профессиональной, научной и технической деятельности на 60,1%, информации и связи на 50,9%, строительству на 38,9%, обрабатывающей промышленности на 36,0%, водоснабжению и канализационной системе на 28,6%, образованию на 28,4% и оптовой и розничной торговле; ремонту автомобилей и мотоциклов на 28,2%.

Средняя выручка онлайн ККМ на одного налогоплательщика за январь-февраль 2022г. в сравнении с аналогичным периодом прошлого года увеличилась на **60,3%** (с 5,7 млн. тенге до 9,1 млн. тенге).

В разрезе отраслей увеличение средней выручки наблюдается по финансовой и страховой деятельности в 2,5 раза, транспорту и складированию в 2 раза, оптовой и розничной торговле; ремонту автомобилей и мотоциклов в 1,9 раза, предоставлению прочих видов услуг на 32,0%, искусству, развлечениям и отдыху на 30,6%, информации и связи на 25,4% и услугам по проживанию и питанию на 23,7%.

Кәсіп – қаржыгер

Қаржыгер қазіргі заманның ең беделді мамандықтарының қатарына кіреді. Осы қызмет саласының мамандары жоғары біліктілікке ие болған жағдайда өте жоғары бағаланады. Бұл таңқаларлық емес, өйткені кез - келген ұйымның немесе кәсіпорынның мақсаты капиталды көбейту болып табылады. Қаржыгерлер өздері де осымен айналысады.

Қазақстанда мамандық салыстырмалы түрде жақында пайда болды. Бұрын компаниялар мен кәсіпорындар экономистер мен бухгалтерлердің күшімен жұмыс істейтін. Қазір шетелдік тәжірибені қабылдай отырып, коммерциялық ұйымдардың иелері мен басшылары қаржыгерлердің маңыздылығын бағалады. Өйткені, бұл мамандар нарықтағы бәсекелестіктің қатаң жағдайында жетекші позицияларды ұстап тұруға көмектеседі, капиталды көбейтудің тиімді жолдарын жасайды.

Қаржыгерлер жұмыс үшін белгілі бір қаржылық бағыттарды таңдай алады: салықтық-бюджеттік, нормативтік-әдістемелік, сыртқы-экономикалық, сақтандыру, инвестициялық және т.б. қаржыгерлердің міндеттері: қаржылық сметалар мен есептерді құру, биржалық операциялар мен салық

салу, әртүрлі сауда операцияларын жүргізу, қаржылық құжаттарды талдау.

Маңғыстау облысының Салық қызметінің үздігі Сәуле Сисемалиева қаржыгер болу деген не екенін айтады

- Сіз «салықтармен» айналысып, осы жүйеге бүкіл жұмыс өміріңізді қалай арнадыңыз?

- Мен университетте оқып жүрген кезімде (менің барлық оқытушыларым және менің бүкіл тобым сияқты) салықтар мен жұмыс істейтін соңғы сала екеніне сенімді болдым. Ол кезде маған Экономикалық теория қатты ұнады, бізде тиісті оқытушылық тәжірибе болды: жоғары оқу орнында экономистерді де,

Экономикалық теория оқытушыларын да даярладық. Мен сабақ бере алдым, және мұндай жұмыс маған жақын болып көрінді.

Жоғары оқу орнынан кейін Мен біраз оқытушы болып жұмыс істедім, бірақ өмірді Ақтау қаласының салық инспекциясына алып келдім. Менің бірінші басшым: «Біз бюджетке түсетін түсімдерге талдау жасауымыз керек. Сіз тек сабақ бердіңіз, яғни теорияда білдіңіз, енді оны іс жүзінде көрсетіңіз». Мен бөлімге келемін, олар маған барлық мәліметтер бухгалтерлік есеп бөлімінде бар дейді. Мен «есепшілерге» келіп, көптеген сарай кітаптарын көремін, бірінші қолыма түскен кітапты ашамын, ал ол жерде цифрлар-цифрлар. Біреу мұны түсінеді ме деп

ойладым? Бірақ ақырында мен бұл цифрларды жақсы көріп кеттім. Сандардың артында адамдар, фактілер, түрлі оқиғалар тұрғаны белгілі болды. Азаматтар жаңалықтардағы оқиғалардың қысқаша мазмұны ретінде көретін өмір – бұл салық органдары арқылы өтетін іс-шаралардың көрінісі. Салық төлемдері түріндегі халықтың инвестициялары мемлекет бюджетіне түседі, ал салық органдарының қызметкерлері олардың түсімдерінің уақтылығы мен толықтығын бақылайды. Салықтар – бұл жолдар, ғимараттар құрылысын, түрлі оқиғаларды және т.б. қаржыландыру. Біз жаңалықтарды көргенде, осы байланысты сезінеміз. Салықтар – бұл өркениетті елде өмір сүру мүмкіндігі үшін төлейтін баға. Біздің күнделікті жұмысымыздың мақсаты – салық түсімдерін арттыру, салық базасын заңдастыру және салық төлеушілердің мемлекет алдындағы өз міндеттемелерін ерікті түрде орындау деңгейін арттыру. Азаматтар салық төлеу жаза емес, елдің болашағына ақша салу екенін, ал мемлекетке берілген қаражат салық төлеушіге әлеуметтік игіліктер мен кепілдіктер түрінде оралатынын түсінуі тиіс. Осы мақсат үшін біз жұмыс істейміз.

- Сәуле Шайхатқызы, бүгінде салық жүйесі қандай?

- Фискалдық органдардың өмір сүру тарихы мемлекеттіліктің бүкіл тарихы сияқты ежелгі. Біздің еліміздің салық жүйесі, егер кеңестік кезеңді алмасақ, жақында, тоқсаныншы жылдары пайда болды, бірақ осындай қысқа мерзім ішінде салық органдары өз жұмысында бізге негізгі міндетті – бюджеттің тұрақты толтырылуын қамтамасыз етуді шешуге мүмкіндік беретін жаңа технологияларды, жұмыс нысандары мен әдістерін қолданатын қарқынды дамып келе жатқан құрылым ретінде өзін танытты.

Салық органдарының табысты жұмысы бюджет саласы қызметкерлерінің еңбекақысын, зейнетақылар мен жәрдемақыларды ұлғайту, ауыл шаруашылығын дамыту, тұрғын үй салу және мемлекеттің өзге де әлеуметтік бағдарламаларын орындау үшін қосымша мүмкіндіктер береді.

Инспекция қызметкерлерінің жасырын ұраны бұрыннан ереже болды: салық төлеушімен қарым-қатынасты сенім мен өзара сыйластықта құру. Өйткені, егер қызметкерлердің кәсібилігі осы қатынастарды құру қабілетімен «бір байламда» жүрсе ғана жұмыста жоғары нәтижеге қол жеткізуге болады.

- Елде болып жатқан экономикалық процестер салық органдарының қызметіне де әсер етеді. Айтыңызшы, салық қызметін дамытуда қандай өзгерістер болды?

- Мемлекеттік кіріс органдары өз жұмысын құратын басты қағидат-шаруашылық жүргізуші субъектілердің қызметіне барынша аз араласу, сондықтан біз аналитикалық құралдарды қолдануға баса назар аударамыз. Толық ақпараттық ресурс құрылды, соның арқасында салық төлеуші туралы ақпарат алады. Салық қызметі салықтарды ерікті және уақтылы төлеу үшін қолайлы жағдайлар жасауға көп көңіл бөледі, салық төлеушілерге сапалы қызметтер көрсетеді және электрондық сервистер жүйесін дамытады. Қаржыгер күні - бұл жасалған жұмыстың қорытындысын шығару, болашаққа перспективаларды белгілеу мүмкіндігі, салық қызметінде даму перспективаларына айқын және нақты көзқарас бар. Біз клиентке бағдарланған қызметке айналу жолында сенімді қадамдар жасаймыз, цифрлық технологияларды пайдалану тәжірибесін арттырамыз.

- Біз түсінгеніміздей, салық жүйесі – бұл сандық технологиялар ұзақ уақыттан бері және жеткілікті түрде берік қызмет етіп келе жатқан, қарқынды дамып келе жатқан заманауи құрылым. Сіздің пікіріңізше, бұл цифрландыру қажет пе?

- Цифрлық экономика – бұл білім экономикасы ғана емес, сонымен бірге сенім экономикасы. Болашақта технологиялар салық заңнамасын ерікті түрде сақтау жүйесін құруға мүмкіндік береді. Цифрландыру қажет екеніне сенімдімін. Салық әкімшіліктерінің қызметіне цифрлық технологияларды енгізе отырып, біз жаңа экономика құрып, одан жаңа білім аламыз. Бұл ретте бірде-бір технология оқытылған және құзыретті адамдарсыз жұмыс істемейді.

- Сіздің ойыңызша, қазіргі салық инспекторы қандай қасиеттерге ие болуы керек?

- Бұл аналитикалық ойлауға, тез үйренуге, ұзақ зейін қоюға, тез шешім қабылдауға қабілетті, жақсы есте сақтау қабілеті бар, өзіне және әріптестеріне қажет адам. Маңызды қасиеттер – эмоционалды тұрақтылық, бейтараптық, адалдық және жауапкершілік.

Мемлекет алдындағы борышын адал орындайтын, өздеріне жүктелген жұмыстың маңыздылығы мен жауапкершілігін түсінетін адамдар біздің қызметіміздің негізі болып табылады. Мен кез-келген ұжымның басты құндылығы оның қызметкерлері екенін, ал ұйымның сәтті және тиімді жұмысы олардың кәсіби қасиеттері мен таланттарына тікелей байланысты екенін атап өтемін.

#БІРГЕДАМУҰШЫН

Халыққа және мемлекетке қызмет ету - бәрінен жоғары

Салыстырмалы түрде қысқа мерзім ішінде мемлекеттік қызметтің қазақстандық моделі елеулі өзгерістерге ұшырады. Оның қазіргі даму кезеңі өз жолын «Ұлт жоспары – 100 нақты қадамды» іске асырудан бастайды, онда реформалар мемлекеттік аппараттың тиімділігін арттыруға бағытталған. Елдегі мемлекеттік қызметшілердің рөлі зор. Өйткені, олар қоғамдық өмірдің барлық салаларында мемлекет жүргізіп отырған саясаттың жетекшісі болып табылады. Негізінен, мемлекеттік қызметшілердің жұмысы заңдарда мемлекет белгілеген құқықтық кеңістік шеңберінде азаматтардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған.

Әрбір мемлекет өз қызметкерлерінің жұмысын өзінше құрады. Бір жағынан, Мемлекеттік қызметтің жұмыс істеу қағидаттары әр елдерде ұқсас.

Посткеңестік кеңістіктегі елдер тәуелсіздік алғаннан кейін өздерінің мемлекеттік қызмет үлгілерін іздей бастады. Қазақстан 1990-шы жылдардың ортасынан бастап мемлекеттік қызмет саласындағы халықаралық тәжірибені қарқынды зерттеуді бастады. Содан кейін орнату

келесідей болды: ешкімді көшірмеңіз, ең жақсысын алуға тырысыңыз, Содан кейін оны біздің мәдени ерекшеліктеріміз бен дәстүрлерімізді ескере отырып енгізіңіз. Бұл ретте реформалар дәйекті түрде жүзеге асырылуға тиіс екенін және әрбір келесі кезең алдыңғы кезеңдердің жетістіктері мен проблемаларына негізделуге тиіс екенін ескеру қажет болды. Осының нәтижесінде 1995 жылы Қазақстанда Мемлекеттік қызметке кірумен, оны өткерумен, құқықтық жағдаймен және мемлекеттік қызметшілерді әлеуметтік қорғаумен байланысты қоғамдық қатынастарды реттейтін алғашқы заңнамалық акт – «Қазақстан Республикасының мемлекеттік қызметі туралы» Заң күші бар Президенттің Жарлығы қабылданды. Ол кезде бұл құжат тек Қазақстан үшін ғана емес, бүкіл ТМД кеңістігі үшін инновация болғанын атап өту маңызды. Біздің еліміз посткеңестік елдердің ішінде бірінші болып конкурс және меритократия қағидаттары арқылы мемлекеттік қызметшілердің жаңа кадр корпусын қалыптастыруға кірісті.

Қазіргі уақытта қазақстандық мемлекеттік қызметті дамытудың жаңа кезеңі жүріп жатыр. Мемлекеттік қызмет қана емес, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жүйесі де жаңғыртылды, ол сыбайлас жемқорлық көріністерінің барынша алдын алуға бағдарланған. 2016 жылы күшіне енген Мемлекеттік қызмет туралы Заң мемлекеттік қызметтің жаңартылған моделінің негізгі шеңберлерін және мемлекетті басқарудың барлық жүйесінің тиімділігін күшейту жөніндегі одан арғы іс-қимылдардың рет-тәртібін айқындайды. Әкімшілік мемлекеттік қызметшінің мансабы оның біліктілігі және жинақтаған тәжірибесі есепке алына отырып құралады.

Мемлекеттік қызметке түсу тек кешенді іріктеу нәтижелері бойынша және тек төменгі лауазымдардан ғана мүмкін болады. Жұмыс тәжірибесі – Мемлекеттік қызметшілердің мансаптық ілгерілеуінің басты шарты және тағы да тек конкурс негізінде. Жекелеген мемлекеттік қызметшілерді қызметтік тұрғын үймен қамтамасыз ете отырып, оларды көлденең және тігінен ротациялау мүмкіндігі көзделген.

Шенеуніктер ортасында этикалық нормаларды бұзуға әкелетін және жемқорлық құбылыстар туындататын жағдайлардың алдын алу бойынша қатаң

шаралар қарастырылған. Сонымен қатар, мемлекеттік қызметшілердің жұмыста және тұрмыста жүріс-тұрыс стандарттары регламенттелген Мемлекеттік қызметтің әдеп кодексі әзірленді.

Кодекске сәйкес мемлекеттік қызметшілер жоғары кәсібиліктің эталоны, адал, әділ, қарапайым болуға, жалпы қабылданған моральдық-әдептілік нормаларын сақтауға тиіс. Этика – өркениетті қоғамның адамгершілік қағидалары екенін есте ұстаған жөн.

Жүргізіліп жатқан реформалар нәтижесінде меритократия және мемлекеттік қызметшінің кәсібилігі қағидаттарына негізделген мемлекеттік қызметтің бірегей моделі жасалды.

Азаматтардың әл-ауқатын жақсарту процесінде мемлекеттік қызметшінің рөлі маңызды, өйткені олар мемлекеттік реформалардың жетекшісі ретінде әрекет етеді. Мемлекет қабылдап жатқан шаралар азаматтардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған.

Бүгінде Маңғыстау облысының мемлекеттік органдарында 3 мыңнан астам мемлекеттік қызметші еңбек етеді. Біздің өңірдің одан әрі табысты дамуы көп жағдайда жоғары кәсіпқойлыққа, қажырлы еңбекке және таңдалған іске адалдыққа, патриотизмге және мемлекеттік қызметшілердің белсенді азаматтық ұстанымына байланысты. Өйткені, маңғыстаулықтардың әл-ауқатын жақсартуға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру үшін мемлекеттік қызметшілерге үлкен жауапкершілік жүктеледі.

Біз мемлекеттік қызмет көрсетуді дамыту және сапасын бақылау бөлімінің басшысы Сәнжан Дүйсекеновтен сұхбат алдық.

- Сіз мемлекеттік қызметтегі өз мамандығыңызды қауырт мамандық деп санайсыз ба?

- Ара-тұра болып тұрады. Бірақ өз жұмысымды жақсы көрмейтіндей емес.

- Ара-тұра дегеніңіз – бұл қашан?

- Мысалы, ақпараттың үлкен ағымы болған кезде, көптеген құжаттар бар және бәрін белгілі бір мерзімге орындау керек. Сонымен қатар, азаматтардың өтініштері, қоңыраулар. Жалпы, уақыт қысымы,

уақыттың жетіспеушілігі.

- Сіздің жұмысыңыздың мәні неде? Сіз күнделікті немен айналысасыз?

- Жоғарыда айтқанымдай, Мемлекеттік қызмет көрсету сапасын дамыту және бақылау бөліміне басшылық етемін және өз жұмысымда салықтардың толық және уақтылы есептелуін, сондай-ақ мемлекеттік қызмет көрсету сапасын бақылауды тікелей қамтамасыз етемін.

- Яғни, сізде «қағаз» жұмысы көп па?

- Соның ішінде. Бірақ сонымен бірге, әр құжаттың артында елдегі экономикалық жағдайдың жақсарғанын айтуға болады.

- Күніне қанша сағат және аптасына неше күн жұмыс істеу керек?

- Біздің бөлімде аптасына бес күн тұрақтанған сегіз сағаттық жұмыс күні бар. Егер басшылықтың шұғыл тапсырмасы келсе, мысалы, ақпарат жинағын дайындауға болады деп ойлаймын. Бірақ бұл бұрын болған. Қазір біз бөлінген жұмыс уақытында бәрін үлгереміз және қайта өңдеу жоқ.

- Демалыс күндері жұмыс істеуге тура келе ме?

- Бірнеше жыл бұрын бұл іс жүзінде болды. Қазір үстеме жұмыстарға тартуға, жекелеген жағдайларды қоспағанда, менің жазбаша келісіміммен ғана жол беріледі. Бірақ қайталаймын, қазір бізде жұмыс уақытының шеңберіне сәйкес келетін уақыт бар және қайта өңдеудің қажеті жоқ.

- Мемлекеттік қызметкерлер туралы қалыптасқан тұрақтылық бар: олар көп жұмыс істемейді, жақсы жалақы алады және қосымша артықшылықтар алады. Біріншіні шешіп алдық. Ал жалақы туралы не айтасыз, ол шынымен үлкен бе?

- Мен бұл мифті бірден бұзғым келеді. Мен бөлім басшысы ретінде 220 мың теңге аламын. Мұның бәрі еңбек өтіліне, мемлекеттік қызмет өтіліне байланысты.

- Бұл сізге жеткілікті ме?

- Олар айтқандай, ақша көп болмайды. Әрине, лауазымда одан әрі өскім келеді. Бірақ мен әзірге осы жерде жұмыс істеймін, және бұл маған болады.

шаралар қарастырылған. Сонымен қатар, мемлекеттік қызметшілердің жұмыста және тұрмыста жүріс-тұрыс стандарттары регламенттелген Мемлекеттік қызметтің әдеп кодексі әзірленді.

Кодекске сәйкес мемлекеттік қызметшілер жоғары кәсібиліктің эталоны, адал, әділ, қарапайым болуға, жалпы қабылданған моральдық-әдептілік нормаларын сақтауға тиіс. Этика – өркениетті қоғамның адамгершілік қағидалары екенін есте ұстаған жөн.

Жүргізіліп жатқан реформалар нәтижесінде меритократия және мемлекеттік қызметшінің кәсібилігі қағидаттарына негізделген мемлекеттік қызметтің бірегей моделі жасалды.

Азаматтардың әл-ауқатын жақсарту процесінде мемлекеттік қызметшінің рөлі маңызды, өйткені олар мемлекеттік реформалардың жетекшісі ретінде әрекет етеді. Мемлекет қабылдап жатқан шаралар азаматтардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған.

Бүгінде Маңғыстау облысының мемлекеттік органдарында 3 мыңнан астам мемлекеттік қызметші еңбек етеді. Біздің өңірдің одан әрі табысты дамуы көп жағдайда жоғары кәсіпқойлыққа, қажырлы еңбекке және таңдалған іске адалдыққа, патриотизмге және мемлекеттік қызметшілердің белсенді азаматтық ұстанымына байланысты. Өйткені, маңғыстаулықтардың әл-ауқатын жақсартуға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру үшін мемлекеттік қызметшілерге үлкен жауапкершілік жүктеледі.

Біз мемлекеттік қызмет көрсетуді дамыту және сапасын бақылау бөлімінің басшысы Сәнжан Дүйсекеновтен сұхбат алдық.

- Сіз мемлекеттік қызметтегі өз мамандығыңызды қауырт мамандық деп санайсыз ба?

- Ара-тұра болып тұрады. Бірақ өз жұмысымды жақсы көрмейтіндей емес.

- Ара-тұра дегеніңіз– бұл қашан?

- Мысалы, ақпараттың үлкен ағымы болған кезде, көптеген құжаттар бар және бәрін белгілі бір мерзімге орындау керек. Сонымен қатар, азаматтардың өтініштері, қоңыраулар. Жалпы, уақыт қысымы,

шаралар қарастырылған. Сонымен қатар, мемлекеттік қызметшілердің жұмыста және тұрмыста жүріс-тұрыс стандарттары регламенттелген Мемлекеттік қызметтің әдеп кодексі әзірленді.

Кодекске сәйкес мемлекеттік қызметшілер жоғары кәсібиліктің эталоны, адал, әділ, қарапайым болуға, жалпы қабылданған моральдық-әдептілік нормаларын сақтауға тиіс. Этика – өркениетті қоғамның адамгершілік қағидалары екенін есте ұстаған жөн.

Жүргізіліп жатқан реформалар нәтижесінде меритократия және мемлекеттік қызметшінің кәсібилігі қағидаттарына негізделген мемлекеттік қызметтің бірегей моделі жасалды.

Азаматтардың әл-ауқатын жақсарту процесінде мемлекеттік қызметшінің рөлі маңызды, өйткені олар мемлекеттік реформалардың жетекшісі ретінде әрекет етеді. Мемлекет қабылдап жатқан шаралар азаматтардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған.

Бүгінде Маңғыстау облысының мемлекеттік органдарында 3 мыңнан астам мемлекеттік қызметші еңбек етеді. Біздің өңірдің одан әрі табысты дамуы көп жағдайда жоғары кәсіпқойлыққа, қажырлы еңбекке және таңдалған іске адалдыққа, патриотизмге және мемлекеттік қызметшілердің белсенді азаматтық ұстанымына байланысты. Өйткені, маңғыстаулықтардың әл-ауқатын жақсартуға бағытталған мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру үшін мемлекеттік қызметшілерге үлкен жауапкершілік жүктеледі.

Біз мемлекеттік қызмет көрсетуді дамыту және сапасын бақылау бөлімінің басшысы Сәнжан Дүйсекеновтен сұхбат алдық.

- Сіз мемлекеттік қызметтегі өз мамандығыңызды қауырт мамандық деп санайсыз ба?

- Ара-тұра болып тұрады. Бірақ өз жұмысымды жақсы көрмейтіндей емес.

- Ара-тұра дегеніңіз– бұл қашан?

- Мысалы, ақпараттың үлкен ағымы болған кезде, көптеген құжаттар бар және бәрін белгілі бір мерзімге орындау керек. Сонымен қатар, азаматтардың өтініштері, қоңыраулар. Жалпы, уақыт қысымы,

- **Қысқаша айтқанда, қоғамға сіздің мамандығыңыз не үшін қажет?**

- Қарапайым тілмен айтқанда, кез келген мемлекеттік қызметшінің қызметі біздің халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған. Бұған белгілі бір мәселеге қатысты мемлекеттік саясатты әзірлеу арқылы қол жеткізіледі.

Мемлекеттік қызметшілер нормативтік актілермен, заңдармен жұмыс істейді. Мемлекеттік қызметкерлер заңгер ретінде де, экономист ретінде де кейде көптеген функцияларды біріктіреді. Ол үшін өздігінен білім алумен айналысып, анықтамалық-құқықтық жүйелермен жұмыс істеу керек.

- **Сіздің ойыңызша, қоғамда мемлекеттік қызметшілер, шенеуніктер туралы неге жағымсыз таптаурындар көп?**

- Мен мұны белгілі бір дәрежеде БАҚ рөлімен байланыстырамын. Әр жолы, теледидарды қосқанда, біз, мысалы, жоғары лауазымды тұлға немесе басқа дәрежелі шенеунік пара алғанын көре аламыз. Сонымен қатар, кәсіби емес жұмыс немесе Мемлекеттік қызметтің жекелеген қызметкерлерінің өз ісіне жауапсыздығы Мемлекеттік қызметке деген беделіне нұқсан келтіреді. Егер БАҚ мемлекеттік қызметшілер жұмысының басқа қырын көбірек жариялайтын болса, бұқаралық сана-сезім өзгеруі мүмкін.

- **Сіздің қазіргі лауазымыңыздың алдында мансап сатысына көтерілу болды ма?**

- Мен Ш.Есенов атындағы Каспий технологиялар және инжиниринг университетін тәмамдадым. Ақтау қаласы салық басқармасының Ақпаратты қабылдау және өңдеу бөлімінде жұмыс істеуді бастадым.

- **Мемлекеттік органдардағы жалпы жұмыс өтіліңіз қандай?**

- Он бес жыл.

- **Сізге өз жұмысыңыз ұнай ма?**

- Иә.

- **Бірақ, негізінен, құжаттармен жұмыс істеудің күнделікті процесі ұнауы мүмкін бе?**

- Әрине. Шынында да, бұл процесте өзін-өзі дамыту жүреді. Күн сайын сен жаңа бір нәрсе білесің, кәсіпқой сияқты дамисың.

- **Сіз басқа лауазымға ұмтыласыз ба немесе бұл сізге сәйкес келе ме?**

- Генерал болуды армандамайтын солдат жаман. Әрине, өзін-өзі талдауға, өзін-өзі дамытуға, өзін-өзі жүзеге асыруға деген құлшынысты ескере отырып, мен одан әрі мансаптық сатыға көтерілгім келеді.

- **Мемлекеттік қызметші болу қиын ба?**

- Қиын емес. Ең бастысы – ықылас болу керек. Мемлекеттік қызметке барлық жастар бірдей қол жеткізе алады. Мен сондай-ақ өз уақытында газетте кадрлық резервке қосу үшін конкурс өткізілетіні туралы хабарландыруды көрдім. Қазір мұндай хабарландырулар Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің сайтында жарияланады және кез келген адам оларды бақылай алады. Мемлекеттік қызмет-бұл кәсіби еңбек қызметі үшін жақсы бастау алаңы. Бірақ ЖОО түлектерін ескерткім келеді: егер олар жеңіл ақша мен аз жүктеме алғысы келсе, олар оны мемлекеттік қызметте алмайды. Жалпы, мемлекеттік қызмет – бұл әсерлі армия деп айтуға болады, оның кәсібилігіне байланысты біз қай мемлекетте бүгін тұрамыз және ертең өмір сүреміз.

АНЫҚТАМА ҮШІН: Маңғыстауда мемлекеттік қызметшілердің орташа жасы – 37,6 жас, ал мемлекеттік қызметтегі орташа өтілі – тоғыз жыл.

Шамамен сегіз жыл бұрын салық қызметкерлері мен кеденшілер бірыңғай фискалдық орган – Мемлекеттік кірістер комитетіне бірікті. Бұған дейін бұл ведомстволар арасында спорт алаңдарында бірнеше рет күрес болған. Қазіргі уақытта біріктірілгеннен кейін Маңғыстау облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментінің спорттық командасы өңірдегі құқық қорғау құрылымдарының ішіндегі ең мықтыларының біріне айналды. Футбол жасағы ерекше күшейді.

«МКД» ЕДШ физикалық дайындық бойынша тәлімгері – «Ақтау - Кедендік рәсімдеу орталығы» кеден бекетінің басшысы Асхат Тышқамбаев бар, оның бақылауымен жеке бағдарлама бойынша әзірленген жаттығулар өтеді. Ұжымда тынымсыз түрде ұжымды біріктіру бойынша жұмыс жүргізіледі-бір-біріне деген жауапкершілік сезімі тәрбиеленеді. Өйткені, футбол – бұл ұжымдық ойын және ондағы қарама-қайшылық рухы қабылданбайды.

А.Тышқамбаев: «Бізде өтпелі ойындар жоқ. Барлық матчтар өте эмоционалды және қарқынды өтеді, спортшылар әрдайым жүз пайыз күш салады. Команда капитаны Серік Аتكельтеров, біздің командаластарымыз – Жұмабек Тобылбаев, Жазылбек Өтесінов, Амал Мырзалиев, Қайрат Қазтуған сияқты ойыншыларды атап өткіміз келеді. Азамат Сағидуллаев, Асылбек Қалмақбай, Насреддин Махмут өте жақсы ойнайды. Біздің жеңістерімізде Бибарс Мықтыбаев, Шыңғыс Малаев, Бисембай Жасұлан және т.б. үлкен еңбек сіңірді. Жалпы, бүкіл команда біртұтас организм ретінде».

Бүгін «МКД» Біріккен әуесқой футбол клубы нақты көрініске ие болды: команда Ақтау қаласының бірінші футбол лигасында ресми мәртебеге ие бола отырып, өзінің лайықты «күн астында» орнын алды, онда бірінші үздік командалардың алғашқы үштігін ала отырып, жанкүйерлер және тіпті өз қарсыластары арасында белгілі бір танымалдылыққа ие болды.

Ең спорттық
мемлекеттік
қызметкер
Маңғыстауда
әуесқой
футболдың екі
дүркін чемпионы
атаңды

Айта кету керек, әуесқой футбол Департаменттің лауазымды тұлғалары арасында салауатты өмір салтын насихаттауға ғана емес, сонымен қатар жеңістердің қуанышын сезінуге мүмкіндік береді. Ағымдағы жылы команда екі рет мемлекеттік қызметкерлер арасында облыстық турнирлердің абсолютті чемпионы атанды.

Мемлекеттік кірістер департаменті басшысының орынбасары Ербол Өтеев атап өткендей: «Біздің қызметкерлеріміздің жалпы физикалық дайындығы бірінші кезекте тұр. Сондықтан олардың жеңістері бұл тұрғыда қисынды. Жалпы, команда жақсы жұмыс істейді, ойын тәжірибесі бар, сондықтан сәттілік пен чемпионат кездейсоқ емес».

Стратегиялық серіктестік және өзара тиімді ынтымақтастық

Маңғыстау облысы бойынша Мемлекеттік кірістер департаментінде Ресей Федерациясы кеден қызметінің өкілдігі бар. Өкілдікте Алексей Скорик пен Павел Бабаев қызмет етеді

Өкілдіктің қызметі:
өзара іс-қимыл мен ынтымақтастықты қамтамасыз ету;
экономикалық мүдделерді қорғау;
іскер топтармен өзара іс-қимылды және ынтымақтастықты қамтамасыз ету;
СЭҚ қатысушыларына консультативтік көмек көрсету.

Өз үлестерін қосуда

Маңғыстау ежелден мәдениеттер, еркениеттер қиылысы және Шығыс пен батыс, солтүстік пен Оңтүстік, Еуропа мен Азия тоғысқан тарихи облыс болып табылады. Ежелгі жер қайталанбас археологиялық ескерткіштер мен тарихи-сәулет құрылыстарына бай.

Департамент қызметкерлері өз тарапынан қорымдарда және басқа да тарихи және мәдени ескерткіштерде сенбіліктер өткізу арқылы бірегей мәдени мұраны сақтауға өз үлестерін қосуда.

Тазалауға қатысудан басқа, олар туған өлкесінің тарихы, мәңгілікке кеткен, бірақ бұл жерді ешқашан қалдырмаған, қалалар түрінде қатып қалған, әдебиет пен өнер туындылары туралы көптеген жаңа және қызықты нәрселерді біледі.

Теңіз портындағы дөңгелектері бар рентген

Прогрестің кез-келген жетістігінің оң және теріс жақтары бар екенін бәрі бұрыннан біледі. Жақында контейнерлік жүк тасымалы көлік айналымының негізгі әдістерінің біріне айналды - ыңғайлы, тиімді, үнемді. Бірақ бірден минус пайда болды, бірақ тағы не болды: тасымалдаудың бұл әдісін контрабандашылар жаппай қолдана бастады. Бүгінде теңіз контейнерлерінде, автофургондарда, теміржол вагондарында қару-жарақ, жарылғыш заттар мен есірткі жиі тасымалданады. Кейде контрабанда тасымалдау құжаттарында және кедендік декларацияларда көрсетілген нақты жүктер ретінде жасырылады. Сондай-ақ, контрабанда мүлдем маскирленбейді. Бұл, әсіресе, кедендік әкімшілендіру әлі тиісті деңгейде болмаған елдерге тән. Өкінішке орай, Қазақстанмен кейбір аймақтық елдер дәл осындай елдерге жатады.

дәл осындай елдерге жатады.

Жағдайды түбегейлі жақсарту үшін озық технологияларды қолдану мүмкіндік береді. Мысалы, үлкен жүк автомобильдері мен контейнерлерге кедендік тексеру жүргізудің ең тиімді құралы, бұл тауарларды ілеспе құжаттарға сәйкес келместен ашуға және заңсыз салымдарды анықтауға жоғары сенімділікпен тексеруге мүмкіндік береді, инспекциялық тексеру кешендері (ИТК) болып табылады.

Бес мемлекетпен шекарасы бар Маңғыстау облысына келетін болсақ, облыстың барлық халықаралық өткізу пункттерінде инспекциялық-тексеру кешендерін пайдалануға беру сыртқы экономикалық қызметке қатысушылар үшін қолайлы жағдайлардың нақты іске асырылуына айналды.

Ақтау теңіз портында қолданылатын мобильді тексеру кешенін ерекше атап өткім келеді. Мобильді ИТК автомобильдің шассиіне орнатылады, бұл оны кедендік бақылау мақсатында тез жылжытуға мүмкіндік береді.

Ерекше сезгіштігі бар қызметкерлер (тарихтан)

Шекарадан өткен адам арнайы қызметтер - шекарашылар мен кеденшілердің назарын еріксіз аударады. Өз міндеттерін орындай отырып, Кеден инспекторы багаж бен көлікті тексеріп қарауға тиіс. Көбінесе бұл әрекеттер жолаушылардың наразылығымен бірге жүреді. Бұл процедура арнайы дайындалған иттердің көмегімен тексеруді бастаған кезде «ауыртпалықсыз» болды. Бір қарағанда, итпен тексеру тез жүреді, бұл адамның жеке басын қорламайды. Бірақ іс жүзінде иттің мұрны адамның қолы мен көзінен гөрі көп нәрсені таба алады.

Біздің заманымызда да заманауи технологиялардың қарқынды дамуы иттің мұрны иістерді анықтау мен танудың ең сезімтал құралы болып қала береді, оның аналогтары жоқ.

Иттің иіс сезгіштігі бір литр ауадағы заттың бір молекуласын анықтай алады. Жануардың иісті жады мыңға дейін иісті сақтай алады, сонымен бірге олардың ең кішкентай ерекшеліктерін ажырата алады. Егер мысалы: адам ас үйге кіріп, хош иісті тауық сорпасының иісін

сезсе, онда иттің «құралы» тағамның әр ингредиентін бөлек сезінеді.

Төрт аяқты көмекшілердің жұмысының негізгі бағыты- контрабандалық есірткі заттарын іздеу. Есірткі темекі шегушілері қандай амалдарға жүгінеді: олар жолжүктердегі, Тамақ өнімдеріндегі, көліктің қол жетімді емес бөліктеріндегі, тіпті ішкі мүшелеріндегі құпия орынды жабдықтайды, бұл іздеуді қиындатады. Мұндай құпияларды иттердің көмегінен ашу кейде мүмкін емес.

2015 жылы Ақтау теңіз портында кедендік іздестіру итінің көмегімен 120 келіге жуық героиннің рекордтық партиясы ұсталды! Есірткі Түркия Республикасынан келе жатқан автокөлік құралының жүк бөлігінде тасымалданған және тасымалданатын жүктің – халық тұтынатын тауарлардың арасында арнайы дайындалған көп қабатты құбыр тәрізді контейнерлерде жасырылған. Бұл кеденде кинологиялық бөлімшелердің күнделікті жұмысының көптеген мысалдарының бірі ғана.

Қызметтің үздік дәстүрлерінде

Облыстық мемлекеттік кірістер қызметі құрылған сәттен бастап оған мұқтаж адамдарға да, мекемелерге де көмек көрсету дәстүрі басталды.

Осылайша, МКД қызметкерлері қан донорлары болып табылады, ата-анасынан айырылған немесе олардың қамқорлығынсыз қалған, сондай-ақ көмекке және мемлекетті қорғауға мұқтаж балаларға арналған білім беру мекемелеріне үнемі қамқорлық жасайды, мүмкіндіктері шектеулі адамдарға, қолдаудан

айырылған қарт азаматтарға көмектеседі.

Табиғи апаттардан зардап шеккендерге, емделуге және күрделі операцияларға көмек көрсету үшін жеке қаражаттан қаражат жиналады және т. б. балалар үйіне арнайы балалар жиһазын жасауға, балалар ауылының тәрбиеленушілеріне шетелдік сауықтыру лагерьлеріне баруға және спорт құралдарын сатып алуға көмек, ҰОС ардагерлеріне көмек, облыстық қарттар үйіне көмек және т.б. көрсетілді.

Маңғыстаудың бірегей орындары

Егер әлемде туристік жұмақ болса, онда бұл, әрине, Маңғыстау өлкесі. Демалу үшін ең қолайлы жағдайлар жасалған аймақтың әлеуетін қысқаша сипаттауға болады.

Маңғыстау – ландшафттары, ерекше климаты мен халқы бар түбек. Бұл туристер үшін нағыз жұмақ: теңіз, дала, таулар, шатқалдар, құздар, киелі жерлер. Және бұл аймақтағы ләззат алатын орындардың барлық тізімі емес.

Мәңгістау

Бозжыра тауы

Бұл жердің сиқыры бірнеше фотосуреттер мен бейнекамераларды таратпайды. Үстірт ойпатында орналасқан Бозжыра шатқалының көзге көрінбейтін көрінісі әлемнің түкпір-түкпірінен туристерді тартады. Жарқыраған ақ жартастар. Бұл таңғажайып жер Аризонамен, ескерткіш аңғарымен салыстырылады.

Мāңғыстау

Тұзбайыр соры

Керемет сұлулықтың табиғи элементтерін жасау. Тұзбайырда шөлдер, төбелер мен жартастар керемет үйлеседі. Фотографтар үшін бұл сәтті кадрлар үшін жұмақ, суретшілер үшін-шабытпен қаныққан дайын пейзаждар.

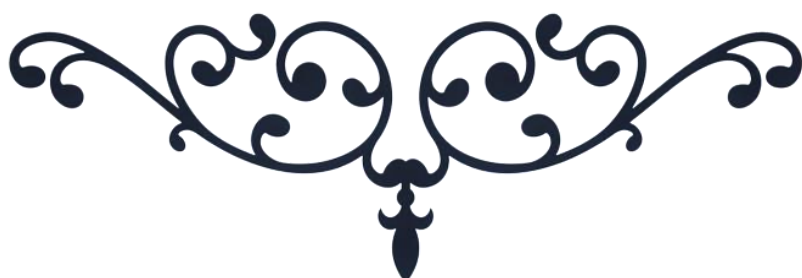

Қарақия ойпаты

Әлемдегі ең терең депрессиялардың бірі (рейтингте бесінші). Оның тереңдігі мұхит деңгейінен 132 метр төмен. Көркем көрініс жүректі мұздатады. Қарақияның түбі Батыр деп аталатын кең сортаңмен жабылған. Шұңқырдың ұзындығы 85 км-ге созылып, ені 25 км-ге жетеді.

Мǎŋғыстау

Айрақты-Шоманай

Бұл аймақтың екінші атауы - қамалдар алқабы. Табиғи нысан мұндай сипаттаманы кездейсоқ алған жоқ. Айрақты таулары бағандар мен мұнаралар, бекініс қабырғалары бар ертегі сарайларына ұқсайды. Көктемде алқап қызғалдақтармен көмкеріледі. Айрақты тауының баурайындағы бор жынысының блоктарында зерттеушілердің бірі «Дала симфониялары» деп атаған сызылған суреттерді көруге болады.

Түпқараған

Түпқараған мүйісін Маңғыстау тарихының бесігі деп атайды. Осы өлкелерде өмір сүрген ата-бабалардың ескерткіші сақталған киелі орындарды әлемнің көптеген халықтары құрметтейді. 8-12 ғасырлардағы ортағасырлық араб ғалымдарының шежірелері ежелгі қала осы жерде орналасқан деп мәлімдейді.

Торыш шарлар аңғары

Бүкіл әлемдегі ғалымдар бастарын қатыратын Маңғыстау облысының ең жұмбақ көрікті жері. Осы уақытқа дейін шексіз даланың ортасында айқын дөңгелек тастар қалай пайда болғанын

ешкім түсіне алмайды. Бұл мәселе бойынша даулар 250 жылдан бері жалғасып келеді. Алайда ойшылдар ортақ пікірге келген жоқ.

Шерқала тауы

Маңғыстаудың шексіз даласында өзінің ерекше пішінімен көзге түсетін Айбарлы Шерқала тауы жатыр. Жергілікті тұрғындар тау белгілі бір қырынан үлкен киіз үйге ұқсайды дейді. Адамдар бұл табиғи нысанды той тойлау үшін көшпенділер алыптары жазықтың ортасына қойды деп әзілдейді.

Жығылған мүйісі

Құлаған жер. Бұл әктас қабаты демалған сазды-құмды жастықтың төсеніші нәтижесінде пайда болған үлкен геологиялық көшкіннің арқасында пайда болған ерекше көріністің арқасында деп аталады. Жығылған адамдарға ерекше көрініс – үлкен және кішкентай сабырлы тісті мысықтардың іздері мен ұсақ үш саусақты гиппариондық жылқылардың тұяқтарына терең енген тізбектердің бетіндегі іздері бар плиталардың сынықтары туралы ойлауға сирек мүмкіндік берді. Бұл іздердің жасы 10-15 миллион жыл.

МҚД қызметкерлері Қазақ ұлттық киімінің алуан түрлілігін көрсетеді

Гаухар Джексембаева, главный специалист Отдела по работе с уполномоченными органами Управления администрирования непроизводственных платежей, физических лиц и специальных налоговых режимов

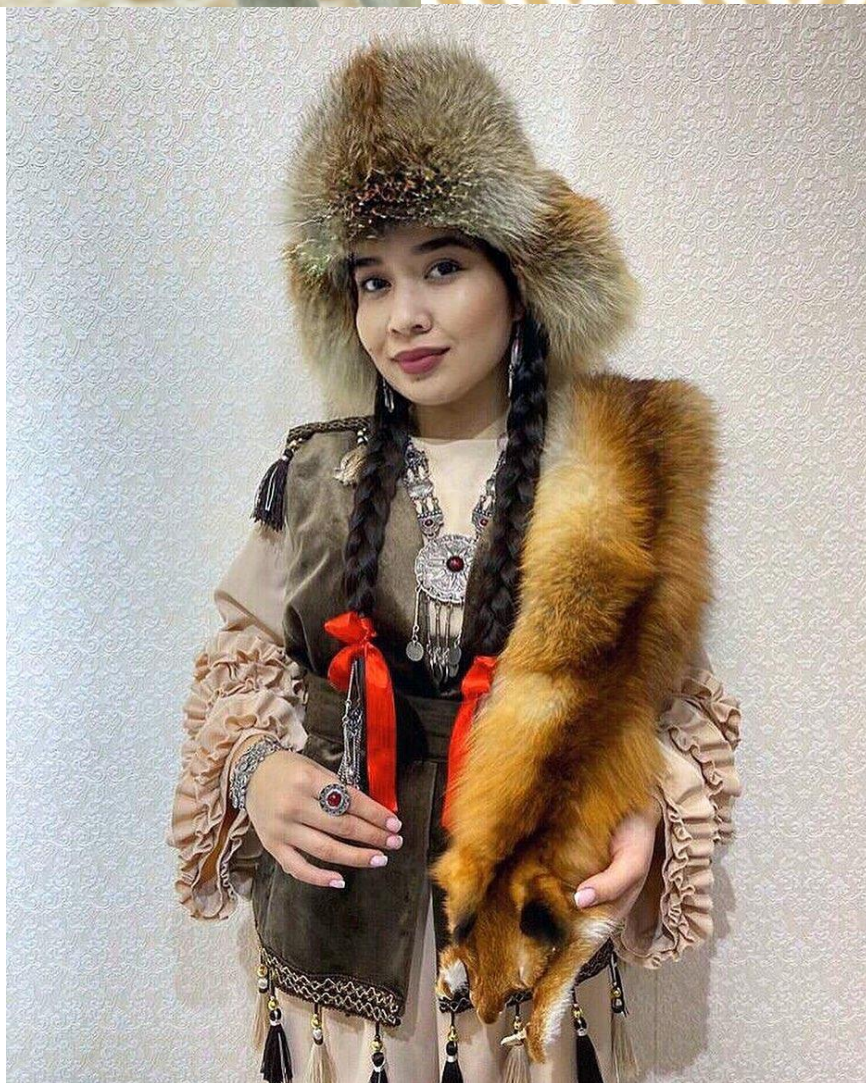

Әсел Ержан, Жеке тұлғаларды әкімшілендіру және жалпыға бірдей декларациялау бөлімінің бас маманы

Айғали Қанболатов, Ақтау қаласы бойынша Мемлекеттік кірістер басқармасы, Персоналмен жұмыс және ұйымдастыру жұмысы бөлімінің бас маманы

Улболсын Суекенова, ведущий специалист таможенного поста «Морпорт»

Асель Бекпаева, главный специалист
Управления тарифного регулирования

Болатбек Турмагамбетов,
главный специалист таможенного поста «Курык»

Бибігүл Бектұрова, Камералды мониторингтеу басқармасының бас маманы

Сұлушаш Нәбиева, Ақпараттық технологиялар басқармасының бас маманы

Каншайым Бакыткызы,
Берешектермен жұмыс
басқармасының жетекші
маманы

Балхия Есетова, Жанама
салықтарды әкімшілендіру
басқармасының бас маманы

Улжан Нурбергенова, ведущий специалист Управления администрирования косвенных налогов

Актолкын Майшаева, ведущий специалист таможенного поста «Ауежай-Актау»

Маншук Ахметова, главный специалист Отдела по работе с персоналом Управления человеческих ресурсов

Ақгүл Келімбердиева, Кедендік әкімшілендіру басқармасы Тауарлардың жеткізілуін бақылау бөлімінің жетекшісі

Регина Дауылтаева, Ірі салық төлеушілер басқармасының жетекші маманы

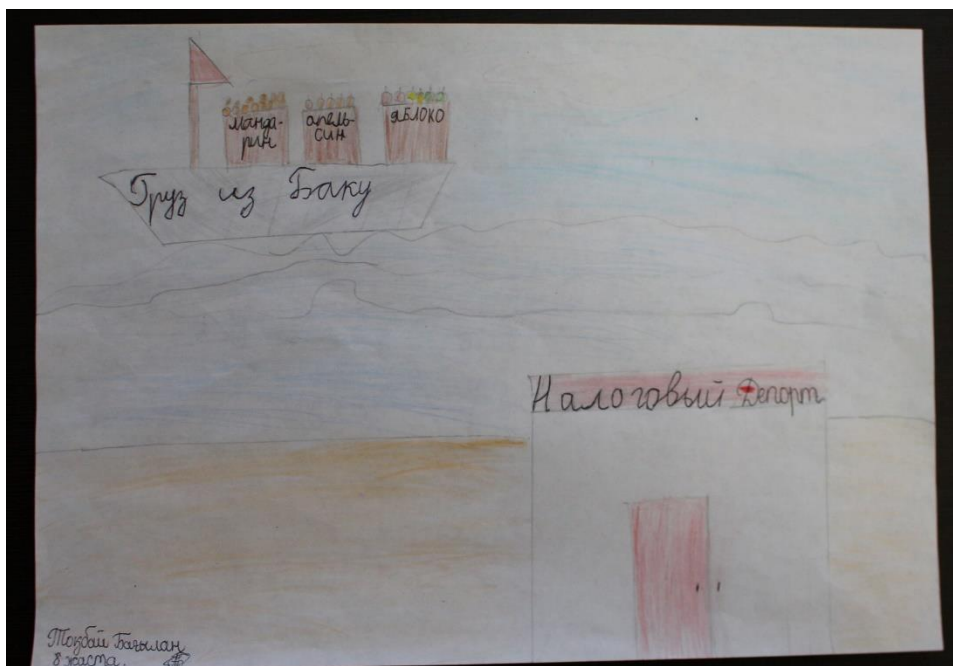

Мәңгістау

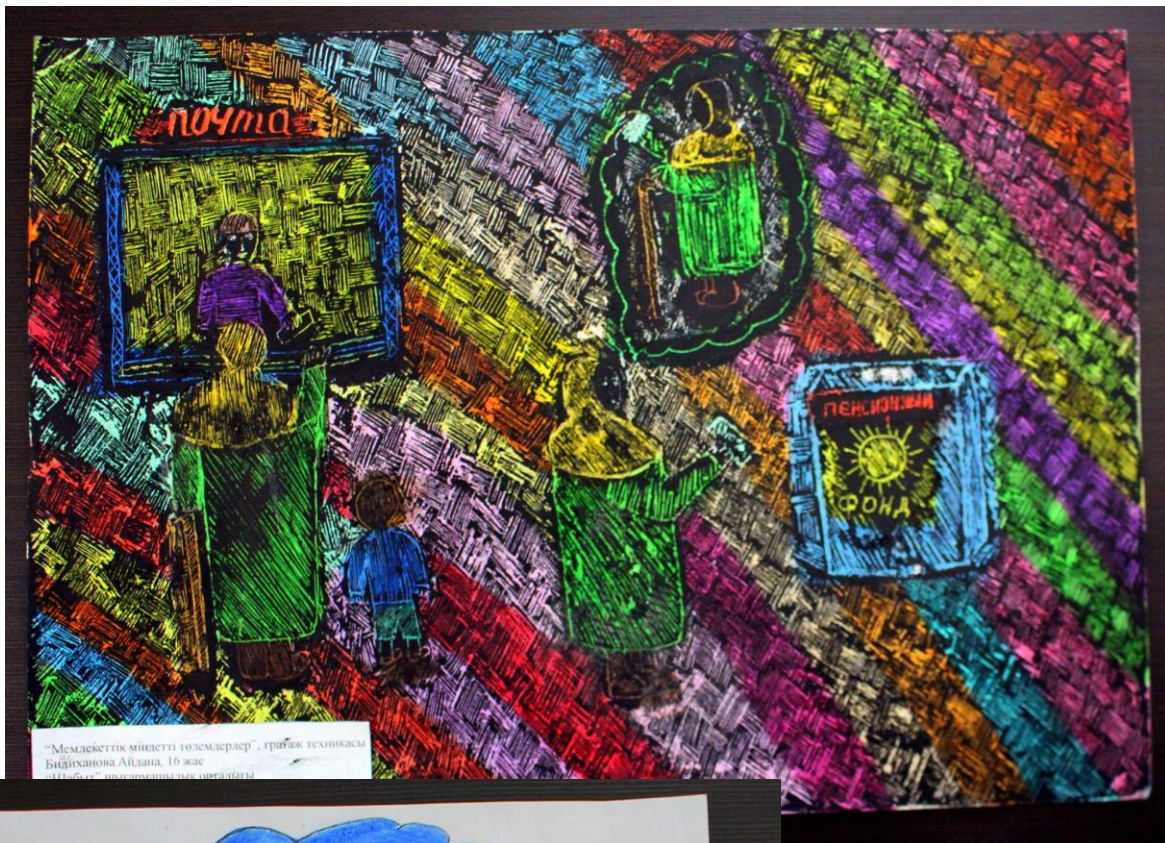

Жаңа ұрпақ көзімен салық бейнесі

"Бюджет",
"салықтар",
"кедендік
төлемдер"
ұғымдарын
балалар түсінуі
мен ұсынуы және
оларды бөлу
қанық бояулармен
және түрлі
сюжеттермен
көрсетілді. Мұнда
ертегі және
мультипликациялы
қ кейіпкерлер
бейнесіндегі
салық
инспекторлары,
дәмді дәрумендер
мен мұнай құятын
танкерлерді алып
жүретін
паромдар,
салықтың
қажеттілігін
түсіндіретін күлкілі
карикатуралар
мен суреттер бар

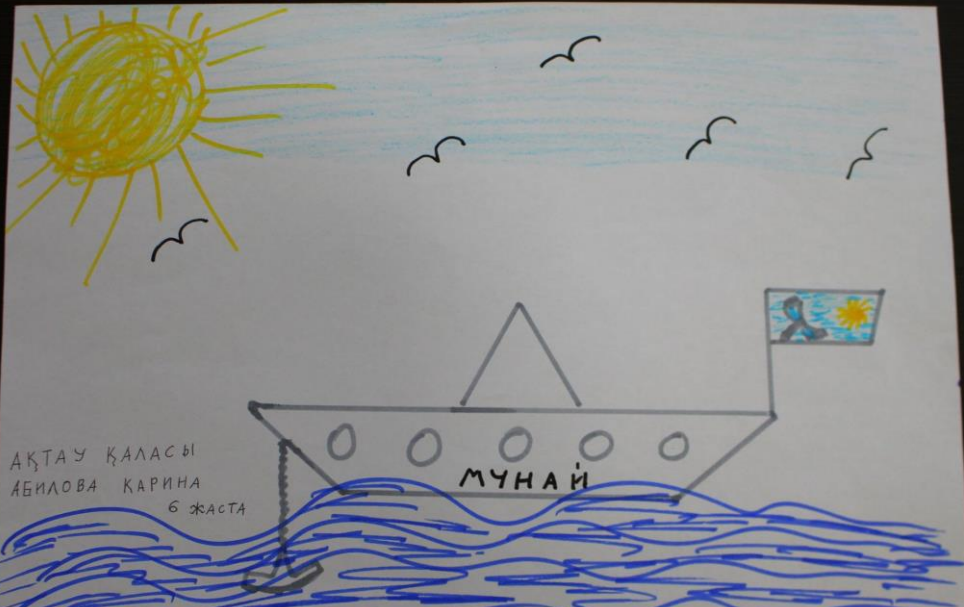

НАЛОГОВ. ИНСПЕКЦИЯ

“Қаржы инспекторлары”, акварель техникасы
Гафарқызы Айжан, 9 жас
“Шабғы” шығармашылық орталығы
Адрес: 26-9-21
телеф.: 41-63-08

АҚТАУ ҚАЛАСЫ
АБИЛОВА КАРИНА
6 ЖАСТА

8-Наурыз Халықаралық әйелдер күнімен шын жүректен құттықтаймын!!!

Көктемнің алғашқы мерекесі шаттық күлкісімен, мол бақытымен, зор табысымен, ерекше қуанышымен келе берсін!

Әйел-Ана – өмірдің өзегі, тіршіліктің күре тамыры, ыстық ықылас пен тазалықтың қайнары. Қазақ әйелі тек ошақ басының емес, бүкіл өмірін, ұрпағын сақтаған, ерліктің үлгісін көрсеткен. Қазақ әйелі ертеден даланы қорғаған, ерлермен бірге ерлік жасаған. Бесік тербейтін, батырды өсіретін, ұлтымызды сақтайтын, ертеңгі ерлерді өсіретін де - әйел, келін, ана!

Біздің қазіргі қоғамымызда әйел тек отбасының береке-бірлігін ойлайтын тұлға ғана емес, ол мемлекеттік және саяси мәселелерге белсене араласатын қоғам мүшесі. Тәуелсіз еліміздің нығайып, аяғына нық тұруына да

әйелдердің қосқан үлесі ерекше. «Әйел кісілер бір қолымен әлемді, бір қолымен бесік тербетеді» деген аталы сөз бар. Бұл сөздің мағынасы: әйел тек отбасының ұйытқысы ғана емес, сонымен қатар еліміздің барлық салаларында ер азаматтармен бірдей көлемде жұмыс атқаратындығын айтуға болады.

Жер бетіндегі сұлулық атаулының бәрі әйелдерден бастау алады. Көктемнің гүліндей құлпырып, әсемдіктің, әдеміліктің, әдептіліктің иесі болып жүре беріңіздер. Ана қуанышы, әйел қуанышы – әр үйдің, отбасының, Еліміздің мерейі!

Осындай зор құрметке ие болған аяулы жандарың өмірі әр күн сайын көңілді көктем мерекесіндей шаттыққа толы болуына тілекшімін!

ДІНМҰХАМЕД АХМЕТҰЛЫ ҚОНАЕВТЫҢ ТУҒАНЫНА 110 ЖЫЛ

Күнделікті өмірде де, жұмыста да үш қасиетке арқа сүйедім. Олар - қарапайымдылық, адалдық, табандылық. Екі нәрсені: "Ақылдан сабыр артық, теңдесі жоқ байлық - қанағат" деген шығыс даналығын жадымда ұстадым. Қандай жағдай болмасын, сабыр сақтап, мейлінше қайырымды болуға ұмтылдым. Дінмұхамед Қонаев

2022 жылдың 12 қаңтарда Қауминь зақстанның белгілі саяси қайраткері Дінмұхамед Қонаевтың туғанына 110 жыл толып отыр.

Дінмұхамед (Димаш) Ахметұлы Қонаев (1912-1993) — аса көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері, үш мәрте Социалистік еңбек ері, Қазақ КСР Ғылым академиясының академигі, техника ғылымдарының докторы.

1912 жылы 12 қаңтарда Верный (қазіргі Алматы) қаласында, қызметкердің отбасында өмірге келген. Ол тарихқа ірі мемлекет қайраткері, Қазақ КСР КП ОК бірінші хатшысы, үш мәрте Социалистік Еңбек Ері, Қазақстан Ғылым академиясының президенті ретінде енді. 1936 жылы Мәскеу түсті металдар және алтын институтын тау-кен инженері мамандығы

бойынша бітірген. «Прибалхашстрой» тресінде жұмыс істей бастады. Ірі өнеркәсіптік кәсіпорындарды басқарды, оның ішінде Алтай, Риддер, Лениногор кеніштерінде басшылық қызметтерді атқарды. 1952-1955 жылдары Қазақстан Ғылым академиясын басқарды. Оның басшылығымен өнеркәсіпті де, ауыл шаруашылығын да дамыту, Қазақстанның табиғи ресурстарын тиімді пайдалану мақсатында ғылыми зерттеулер жүргізілді. Қонаевтың өзі 200-ге жуық ғылыми еңбектер жариялады. 1955-1960 және 1962-1964 жылдары Қонаев Қазақ КСР Министрлер Кеңесінің төрағасы болды. Дінмұхамед Қонаев іс жүзінде Қазақстанды 25 жыл басқарды. Статистикалық мәліметтерге сүйенсек, осы жылдар ішінде республиканың өндірістік әлеуеті 700 пайыздан астам өсті, өнеркәсіп көлемі 9 есе, ауыл шаруашылығы 6 есе, күрделі құрылыс 8 есе өсті.

Дінмұхамед Қонаев отставкаға кеткеннен кейін Алматыда тұрған. 1993 жылы 22 тамызда Алматы облысы, Алакөл ауданы, Ақши ауылында жүрек талмасынан қайтыс болды.

1993 жылы 25 тамызда Кеңсай зиратында жерленген.

Д.А. Қонаевты еске алу.

2019 жылы оның немерелері www.kunayev.kz ресми сайты ашты, онда Дінмұхамед Қонаевтың өмірбаяны, құжаттары, баяндамалары мен мұрағаттық суреттері орналастырылған.

1992 жылдан бастап Алматыда «Халықаралық Қонаев қоры» жұмыс істейді.

2002 жылы Алматыда Төлебаев 117 мекенжайында Қонаевтың мұражай-үйі ашылды, ал 2003 жылы Алматы облысы Алакөл ауданы, Ақши ауылындағы Қонаев өмірінің соңғы кезеңін өткізген үйге мемориалдық тақта орнатылды.

Ахметбек Айбек Арнұрұлы

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
Мемлекеттік кірістер комитеті Орталық кеден
зертханасының Нұр-Сұлтан қаласындағы
техникалық және технологиялық сараптама
бөлімінің бас маманы.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселесі - дамыған мемлекетті ұйымдастырудың ең маңызды мәселелерінің бірі. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресте мемлекет пен қоғамдағы сыбайлас жемқорлық көріністерін азайтуға, сыбайлас жемқорлыққа қатысы бар адамдарды анықтауға және жазалауға қабілетті нақты шаралар маңызды рөл атқарады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл шараларын ұйымдастыруда мемлекеттің рөлі қаншалықты белсенді болса да, ол осы күресті қарапайым азаматтардың көмегінсіз жүргізе алмайды.

«Сыбайлас жемқорлық» ұғымының анықтамасы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 1-бабының 6-тармағында келтірілген.

Сыбайлас жемқорлық – жауапты мемлекеттік лауазымды атқаратын адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдардың, мемлекеттік функцияларды орындауға уәкілеттік берілген адамдарға теңестірілген адамдардың, лауазымды адамдардың өздерінің лауазымдық (қызметтік) өкілеттіктерін және соған байланысты мүмкіндіктерін жеке өзі

немесе делдалдар арқылы жеке өзіне не үшінші тұлғаларға мүліктік (мүліктік емес) игіліктер мен артықшылықтар алу немесе табу мақсатында заңсыз пайдалануы, сол сияқты игіліктер мен артықшылықтарды беру арқылы осы адамдарды параға сатып алу.

Әлеуметтік құбылыс ретінде сыбайлас жемқорлық көп қырлы. Сыбайлас жемқорлыққа өзінің қызметтік жағдайын асыра пайдалану, пара беру, пара алу, өкілеттіктерін асыра пайдалану, коммерциялық параға сатып алу не ақша, құндылықтар, мүлік немесе мүліктік сипаттағы қызметтер, өзі үшін немесе үшінші тұлғалар үшін өзге де мүліктік құқықтар түрінде пайда алу мақсатында өзінің лауазымдық жағдайын қоғам мен мемлекеттің заңды мүдделеріне қайшы басқа да заңсыз пайдалану не басқа жеке тұлғалардың көрсетілген адамға мұндай пайданы заңсыз беруі, сондай-ақ заңды тұлғаның атынан немесе оның мүддесі үшін осы әрекеттерді жасау жатады.

Егер адам материалдық немесе материалдық емес пайда алу мақсатында өзінің немесе біреудің лауазымдық жағдайын заңсыз пайдалануға қатысса,

ол сыбайлас жемқорлық жүйесінің бір бөлігіне айналады.

Өкінішке орай, адамдардың үлкен тобы үшін тұрмыстық мәселелерді шешу үшін шағын пара беру өзінің дүниетанымына, моральдық шектеулеріне қайшы келмейді.

Сыбайлас жемқорлық қоғамда бір күнде пайда болмайды. Сыбайлас жемқорлықтың мәні ол терең өзара байланысты әлеуметтік құбылыстарда көрінеді. Олардың қатарына құқықтық нигилизм және азаматтардың құқықтық сауаттылығының жеткіліксіздігі, азаматтардың азаматтық ұстанымының төмендігі жатады.

Сыбайлас жемқорлықтың кейбір көздері: материалдық және материалдық емес игіліктерді тиімсіз және әділетсіз бөлу және жұмсау, мемлекеттік қызмет тиімділігінің төмендеуі, экономикалық өсу қарқынының баяулауы, билікке деген сенім деңгейінің төмендеуі және басқалары.

Сыбайлас жемқорлық процесіне әрқашан екі тарап қатысады: пара беруші және пара алушы.

Пара беруші - өз өкілеттіктерін өз мақсаттары үшін пайдалану мүмкіндігінің орнына пара алушыға қандай да бір пайда беретін тұлға. Пайда ақша, материалдық құндылықтар, қызметтер, жеңілдіктер және басқалар болуы мүмкін. Бұл ретте пара алушыда өкімдік немесе әкімшілік функциялардың болуы міндетті шарт болып табылады.

Пара алушы лауазымды тұлға, жеке фирманың қызметкері, белгілі бір тұлға (адамдар тобы) үшін өз өкілеттіктерін өтейтін мемлекеттік және муниципалды қызметкер бола алады. Одан оның міндеттерін орындауды, сондай-ақ орындамауды, ақпарат беруді және т. б. күтуге мүмкін болады. Сонымен қатар, ол талаптарды өз бетінше орындай алады немесе өзінің позициясын, ықпалы мен күшін қолдана отырып, басқа

адамдардың талаптарды орындауына ықпал ете алады.

Терең әлеуметтік-экономикалық зерттеу жүргізбестен де, біздің елімізде сыбайлас жемқорлықтың болуының бірқатар айқын объективті себептері бар.

Қазіргі уақытта халық арасында сыбайлас жемқорлықты қалыпты құбылыс деп бағалағанды жөн көретін азаматтардың жеткілікті үлкен тобы бар.

Пара берген немесе алған адам бір сәтте пайда көреді. Әдетте, пара беруші немесе пара алушы мұның өзі үшін қандай салдары болуы мүмкін екендігі туралы ойламайды.

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл» ұғымының анықтамасы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 1-бабының 9-тармағында келтірілген.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің өз өкілеттіктері шегіндегі сыбайлас жемқорлықтың алдын алу, оның ішінде қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды жасауға ықпал ететін себептер мен жағдайларды анықтау және жою жөніндегі, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеп-тексеру және олардың салдарларын жою жөніндегі қызметі;

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабына сәйкес сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың мақсаты қоғамдағы сыбайлас жемқорлықты жою болып табылады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мақсатына қол жеткізу мынадай міндеттерді шешу арқылы іске асырылады:

1) қоғамда сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік ахуалын қалыптастыру;

2) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін жағдайлар мен себептерді анықтау және олардың салдарларын жою;

3) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл субъектілерінің өзара іс-қимылын нығайту;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі халықаралық ынтымақтастықты дамыту;

5) сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарды анықтау, жолын кесу, ашу және тергеу.

Барлық мемлекеттік органдар мен лауазымды адамдар өз құзыреті шегінде сыбайлас жемқорлықпен күресуге міндетті. Қоғамдағы сыбайлас жемқорлықты жою үшін біздің еліміздің әрбір азаматы адамгершілік, зияткерлік және мәдени даму мақсатында өзін-өзі тәрбиелеуі және оқытуы, сол арқылы сыбайлас жемқорлықты жеке деңгейде қабылдамауды қалыптастыруы тиіс.

Келесі ұсынымдар қоғамда сыбайлас жемқорлыққа төзбеушілік ахуалын қалыптастыруға ықпал етеді:

1) насихаттау мен білім беру арқылы, сондай-ақ қоғамда әртүрлі нысаналы топтар: халық, студенттер және бизнес өкілдері үшін адал мінез-құлық идеалдарына негізделген сыбайлас жемқорлыққа қарсы дүниетанымды тарататын іс-шараларды ұйымдастыру арқылы сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті күшейтіп, нығайту қажет;

2) студенттер, бизнес өкілдері, жергілікті тұрғындар және мемлекеттік қызметкерлерден тұратын кең аудитория үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша оқыту семинар-тренингтерін өткізу қажет;

3) сыбайлас жемқорлыққа қарсы шараларды іске асыру үшін тренингтер, оқыту іс-шараларын өткізу саласында білімі мен тәжірибесі бар мамандарды тарту ұсынылады;

4) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл бойынша өзекті оқу-әдістемелік материалдар әзірлеу қажет;

5) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-шаралар туралы, адамға белгілі сыбайлас жемқорлық фактілері үшін жауапкершілік туралы, кез келген сыбайлас жемқорлық көріністеріне мүлдем төзбеушілік туралы, сыбайлас жемқорлық фактісі бойынша айғақ берген адамдар мен оның отбасы мүшелері қауіпсіздігінің заңнамалық кепілдіктері туралы БАҚ-та, әлеуметтік желілерде кеңінен жария етуді жүргізу қажет;

6) сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі кері байланыс арналары мен азаматтардың шағымдарын қарау тетіктері туралы халыққа неғұрлым нақты жеткізу қажет. Оларды талқылауға халықтың кең ауқымын белсенді тарту ұсынылады. Ол үшін жұртшылықтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылға қатысу мүмкіндігі туралы ақпаратқа қол жеткізуін қамтамасыз ету қажет.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі бағыттары дұрыс екенін атап өткен жөн. Мұны Қазақстан халқына жолдаған соңғы жолдаулары мен сөйлеген сөздерінен, соңғы бірнеше жылда қабылданған заң жобалары мен саяси және экономикалық реформалардан көруге болады. Мысал ретінде, 2022 жылғы 1 ақпанда Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері жөніндегі кеңесте сөйлеген сөзі, 2022 жылғы 08 ақпанда Мемлекет басшысы Қ.Тоқаевтың Үкіметтің кеңейтілген отырысында сөйлеген сөзі, 2022 жылғы 11 қаңтарда Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің отырысында сөйлеген сөздерін атап айтуға болады.

ҚР ҚМ МКК Салықтық әдіснама департаменті

2021 жылғы 20 желтоқсанда «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының кодексіне (Салық кодексі) өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының № 85-VII Заңына және «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексі) қолданысқа енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына қол қойылды, олар мынадай негізгі өзгерістерді көздейді:

салық органдары қалыптастырған салық төлеушінің деректеріне олардың салық міндеттемелерін орындауы туралы ашық рұқсат беру мақсатында және халықты (сатып алушыларды, қызметтерді пайдаланушыларды), контрагенттерді және т. б. хабардар ету мақсатында **«салық төлеушінің паспортын» енгізу;**

«салықтық мобильді қосымшаны» енгізу арқылы жеке тұлғаларға мүлік салығы, жер салығы және жеке тұлғалардың көлік құралдары салығы бойынша салық міндеттемелерінің есептелген сомалары туралы және (немесе) салық берешегінің сомасы туралы мәліметтер ұсынылады, сондай-ақ салық органы есептеген салық сомалары туралы хабарламалар тапсырылады;

мәліметтерді беру бөлігінде:

мобильді төлемдер арқылы ағымдағы шотқа түскен күнтізбелік жыл үшін төлемдердің жиынтық сомалары бойынша;

ай сайын жекелеген арнаулы салық режимдерін қолданатын және осындай мәліметтер бойынша банктік құпияны ашуға келісім бере отырып, «E-Salyq Business» мобильді қосымшасын пайдаланатын жеке кәсіпкердің банктік шотына келіп түскен қорытынды сомалар бойынша.

ЖК немесе жеке практикамен айналысатын адам ретінде тіркеу есебінде тұрмайтын жеке тұлғалар бойынша белгілі бір критерийлер бойынша кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырудан табыс алу белгілері бар анықталған операциялар бойынша (01.01.2025 ж. бастап) **екінші деңгейдегі банктердің** және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың **міндеттерін кеңейту;**

GOOGLE салығын әкімшілендіру мақсатында:

екінші деңгейдегі банктердің, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардың, сондай-ақ төлем ұйымдарының уәкілетті органға шетелдік интернет-компаниялардың пайдасына және бөлінісінде жеке тұлғалар жүзеге асырған күнтізбелік жыл ішіндегі

төлемдер мен аударымдардың жиынтық сомалары туралы ақпаратты беру міндеті;

уәкілетті органның жеке тұлғалар шетелдік интернет-компаниялардың пайдасына және бөлінісінде жүзеге асырған күнтізбелік жыл ішіндегі төлемдер мен аударымдардың жиынтық сомалары туралы ақпарат алу мақсатында екінші деңгейдегі банктерге, банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарға, төлем ұйымдарына салық құпиясын құрайтын салық төлеуші (салық агенті) туралы мәліметтерді беруі;

интернет-алаңы арқылы тауарлармен электрондық сауда және жеке тұлғаларға электрондық қызметтер көрсету жүзеге асырылатын шетелдік компанияларды салықтық әкімшілендіру мақсатында мерчент ID жаңа ұғымын енгізу;

интернет-алаңы арқылы тауарлармен электрондық сауда және жеке тұлғаларға электрондық қызметтер көрсету жүзеге асырылатын шетелдік компаниялардың қосымша деректемелерді, оның ішінде осындай шетелдік компанияларды шартты тіркеу мақсатында төлемдерді және (немесе) ақша аударымдарын қабылдау үшін қолданылатын мерчент ID деректерін ұсынуы;

бір жылдан астам мерзімге салықтарды және (немесе) төлемақыларды төлеу бойынша **бөліп-бөліп төлеуді** ұсыну салық төлеушінің және (немесе) үшінші тұлғаның жылжымайтын мүлкін кепілге қою арқылы және (немесе) банк кепілдігімен ғана көзделген, бұл ретте жеке тұлғаның, ЖК-ның, жеке практикамен айналысатын адамның жалғыз тұрғын үйі кепіл нысанасы бола алмайды;

салық есептілігінің деректеріне сәйкес талап қою мерзімі кезеңінде кәсіпкерлік қызметті жүзеге асырмаған қосылған құн салығын төлеушілердің **қызметін тоқтату тәртібін оңайлату;**

мобильдік төлемдер арқылы жүзеге асырылатын тауарларды сатып алу, жұмыстарды орындау, қызметтерді көрсету үшін ақшалай есеп айырысулар кезінде «мобильдік төлемдерді пайдалана отырып» есеп айырысулардың «ақшалай есеп айырысулары» ұғымына енгізілуіне байланысты **онлайн бақылау-касса машиналарын қолдану;**

«тауарлар айналымының қадағалануы» - қадағалануға жататын тауарлардың және Ұлттық бақылану жүйелерін (ЭШФ АЖ) пайдалана отырып, осындай тауарлар айналымына байланысты операциялардың есебін ұйымдастыруды көздейтін мемлекеттік бақылаудың жаңа нысаны. Салық төлеушілер үшін

электрондық құжаттар түрінде ілеспе құжаттарды ресімдеу бойынша міндеттер көзделеді;

резидент еместің табысынан төлем көзінен ұсталатын корпоративтік табыс салығы бойынша салық салу объектілері болмаған кезде **салық агентіне салық есептілігін ұсынбау құқығын беру**;

өзара байланысты тарапқа не өзара байланысты тараптың міндеттемелері бойынша үшінші тұлғаларға берілген активтерді қоспағанда, **кредиттік серіктестікке берілген** микрокредиттер бойынша күмәнді және үмітсіз активтерге қарсы провизиялар (резервтер) құру жөніндегі шығыстар сомасын, сондай-ақ олар бойынша сыйақылар **шегеруге құқық беру**;

2020 жылғы 1 қазаннан бастап цифрлық таңбалаудың іске қосылуына байланысты **«акциздік таңбалар» терминін «сәйкестендіру құралдарына» ауыстыру**;

Еуразиялық экономикалық одақтың «алкоголь өнімінің қауіпсіздігі туралы» техникалық регламентіне (ЕАЭО ТР 047/2018) сәйкес келтіру мақсатында **«шарап материалы» және «сыра және сыра сусыны» терминдерін «шарап құю» және «сыра қайнату өніміне» ауыстыру**;

алкоголь өнімін отандық өндірушілер үшін акцизден кейінгі төлемді енгізу акцизді төлеудің екі тәсілін көздейді: есепке алу-бақылау маркаларын (ЕБТ) алғанға дейін және оны тиіп жөнелту күні ЕБТ-ны мақсатты пайдалану туралы міндеттеме ұсынылған кезде. Бұл шара отандық алкоголь өнімін қолдауға және алкоголь өнімінің импортын тежеуге мүмкіндік береді, арақ өндірушілерді темекі өнімдері мен сыра өндірушілерімен теңестіреді және екінші деңгейдегі банктерде жоғары мөлшерлеменен тартылатын Елеулі айналым қаражатын босатуға мүмкіндік береді;

«Зиянды салық практикасына қарсы іс-қимыл» ВЕРС 5 стандартын енгізу (01.01.2023 ж. бастап) мыналарды көздейді:

«Астана Хаб» халықаралық технологиялық паркіне қатысушылардың осындай бұзушылыққа жол берілген салық кезеңі басталған күннен бастап шарттар бұзылған жағдайда салық салудың жалпыға бірдей белгіленген режимін қолдануы;

«Астана Хаб» халықаралық технологиялық паркі мен ақпараттық технологиялар саласындағы қызметті жүзеге асыратын арнайы экономикалық аймақтар қатысушыларының КТС бойынша салықтық жеңілдіктерді қолдануын экономикалық мазмұн талаптарына және некус тәсіліне сәйкес келмеген жағдайда шектеу;

ЭЫДҰ-ның әрбір зияткерлік меншік объектісі бойынша залалды айқындау жөніндегі талаптарына байланысты «Зияткерлік меншік объектісі үшін залал» ұғымын нақтылау;

зияткерлік меншік объектісі бойынша залалды өтеу тәртібі мен мерзімдерін белгілеу;

Қазақстан Республикасының аумағында жоқ өндіріс құралдары бойынша есепке алу

әдісімен импортталатын тауарларға **ҚҚС есепке жатқызу әдісінің қолданылу мерзімін 2025 жылғы 1 қаңтарға дейін ұзарту**, сондай-ақ ҚҚС есепке алу әдісімен төленетін Қазақстан Республикасының аумағына импортталатын тауарлардың, пестицидтердің, асыл тұқымды жануарлардың барлық түрлерін және тірі ірі қара малды қолдан ұрықтандыруға арналған жабдықтардың тізбесінен алып тастау;

ҚҚС төлеуші ҚҚС бақылау шотын пайдаланған кезде ҚҚС асып кетуін қайтару ерекшеліктерін көздейтін норманы алып тастау;

салық кезеңінде шикізат экспортынан түскен валюталық түсімнің кемінде 50 пайызын айырбастауды жүзеге асырған кәсіпкерлік субъектілеріне ҚҚС асып кеткен сомасының 80 пайызынан аспайтын мөлшерде **оңайлатылған қайтару**;

салық салынатын кірісті айқындау мақсатында **ЕТЖ-ны АЕК баламасына ауыстыру**;

пандемия жағдайында шағын және орта бизнестің шығындарын азайту мақсатында жүк көтерімділігіне қарай салық салу тәртібімен шағын көлемді фургондарды жүк автомобильдеріне жатқызу;

ядролық қауіпсіздік аймағы үшін преференциялар:

жер салығы салынбайтын жер санаттарының тізбесін ядролық қауіпсіздік аймағы жерлерімен толықтыру.

ядролық қауіпсіздік аймағы жерінің аумағында орналасқан және радиоактивті қалдықтарды орналастыру және ядролық физикалық қорғауды қамтамасыз ету үшін пайдаланылатын мүлікке, ғимараттар мен құрылыстарға салық салуға жатпайтын объектілердің тізбесін толықтыру;

ядролық қауіпсіздік аймағы жерінің аумағында ядролық сынақтар жүргізу нәтижесінде пайда болған радиоактивті кірістерді орналастырғаны үшін төлемақы ставкаларына 0 коэффициентін белгілеу;

жеке тұлғалардың көппәтерлі тұрғын үйлердегі және жеке мақсаттарда пайдаланылатын қоймалар бойынша мүлік салығы бойынша салық міндеттемелерін орындауын **оңайлатуды салық есептілігін ұсыну** жөніндегі міндет алып тасталады, ал салық базасын айқындауды және қоймалар бойынша салықты есептеуді салық органдары «Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясы айқындайтын құн негізінде жүргізеді, бұдан бұрын салық базасын (объектінің бағалау құнын) айқындауды, салық есептілігін табыс ету жөніндегі міндеттеменің, сондай-ақ салық есептілігін ұсынуды жеке тұлғалар дербес жүзеге асырды;

шетелдік автокөлік құралдарымен атмосфераға ластаушы заттардың (пайдаланылған газдардың) шығарылуымен байланысты шығыстарды жабу және Қазақстан Республикасының автожол төсемін күтіп-ұстау мақсатында халықаралық қатынаста жолаушылар

мен жүктерді тасымалдауды жүзеге асыратын шетелдік автокөлік құралдары үшін Қазақстан Республикасының аумағына (аумағынан) кіргені (кеткені), аумағы арқылы транзиті үшін алым мөлшерлемесін 20 АЕК-тен 30 АЕК-ке ұлғайту (01.01.2023 ж. бастап);

ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету саласындағы уәкілетті орган цифрлық майнинг үшін төлемақыны төлеушілер, салық салу объектілері, олардың орналасқан жері туралы және цифрлық майнинг үшін төлемақыны тиімді әкімшілендіру мақсатында уәкілетті орган белгілеген нысан бойынша электр энергиясының көлемдері туралы мәліметтермен ұсынатын мәліметтер тізбесін толықтыру;

«Әкімшілік талап қою» ұғымы енгізілетін «Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексі» Қазақстан Республикасы Кодексінің (бұдан әрі – ӘРПК) нормаларына сәйкес келтіру мақсатында, сондай-ақ әкімшілік талап қоюлардың (дауласу туралы талап қою, мәжбүрлеу туралы талап қою, іс-әрекет жасау туралы талап қою, тану туралы талап қою) нысанасына және негіздеріне қарай бөлінетін әкімшілік талап қоюлар жүйесі белгіленеді;

мынадай қызмет түрлерін жүзеге асыру кезінде шағын бизнес субъектілері үшін арнаулы салық режимдерін (АСР) қолданбау: маркетингтік қызметтер, сауда базарын жалға алу және пайдалану, кәсіпкерлік қызметте (тұрғын үйлерді қоспағанда) пайдаланылатын (пайдалануға жататын) меншікті жылжымайтын мүлікті жалға беру және басқару, сауда объектілерін (сауда базарларын) қосалқы жалға беру және осындай жалға алынатын объектілерді басқару, бір қонақ үйдің немесе жеке тұрған ғимараттың аумағында қонақүйлердің қызметтер көрсетуі саласындағы екі немесе одан да көп салықтөлеушінің қызметі) бизнесті бытырату жолымен салықтық оңтайландыру схемаларын болдырмау мақсатында (01.01.2023 ж. бастап);

бірыңғай жиынтық төлемді төлеушілер жүзеге асыратын қызмет түрлерін шектеу. Мәселен, консультациялық және (немесе) маркетингтік қызметтерді, бухгалтерлік есеп немесе аудит саласындағы қызметті, қаржы, сақтандыру қызметін және сақтандыру брокері мен сақтандыру агентінің делдалдық қызметін, құқық, әділет және сот төрелігі саласындағы қызметті жүзеге асырған кезде агенттік шарттардың (келісімдердің) негізінде қызмет көрсететін тұлғалар БЖТ төлеушілер болып танылуға құқылы емес (01.01.2023 ж. бастап);

инвестициялық басым жоба және инвестициялар туралы келісім жөніндегі КТС 100 пайызға азайтуды қолдану тәртібіне жаңа өндірістер ретінде енгізілген, инвестициялық жоба шеңберінде кеңейтілген немесе жаңартылған тіркелген активтерді пайдалану арқылы кіріс алған жағдайда осындай азайтуды қолдану бөлігін нақтылау;

арнайы мобильдік қосымшаны пайдалана отырып, жаңа АСР қолданатын адамдарға оны 2022 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізуге байланысты салық төлеуден босатуды 3 жылға тарату;

салық міндеттемесін орындау мәселесі бойынша тексерулер жүргізу жөніндегі құзыретті мемлекеттік кіріс органдарына беру бөлігінде Экологиялық кодекске түзетулер енгізуге байланысты, қоршаған ортаға эмиссиялар үшін төлемақы бойынша салық міндеттемесін орындау мәселесін оларға енгізбей, қоршаған ортаға эмиссиялар үшін төлемақы бойынша осындай салықтық тексерулер аяқталатынын көздейтін, 2022 жылғы 1 қаңтарға дейін тағайындалған тексерулер бойынша өтпелі ережелер.

*Руководитель
Управления международного сотрудничества
Кожабергенов Ермек Калиевич*

Трехсторонняя встреча таможенных и налоговых служб Казахстана, Кыргызстана и России

15 февраля т.г. в Алматы по инициативе казахстанской стороны состоялась трехсторонняя встреча таможенных и налоговых служб Казахстана, Кыргызстана и России.

Основной темой встречи послужило обсуждение вопросов обеспечения эффективной координации действий налоговых и таможенных служб трех стран.

Переговорную делегацию Республики Казахстан возглавил Бахыт Султанов Заместитель Премьер-Министра – Министр торговли и интеграции Республики Казахстан.

От Кыргызстана на переговорах приняли участие первые руководители таможенных и налоговых служб. Кыргызскую

делегацию возглавил Арзыбек Кожошев Первый заместитель Председателя кабинета министров.

Российская делегация также была представлена руководством таможенных и налоговых служб, во главе с Алексеем Сазановым Статс-секретарем – заместителем Министра финансов России.

В рамках встречи состоялось заседание сторон на экспертном уровне и совещание в расширенном составе с участием глав делегаций.

В частности, были обсуждены итоги прошлогодней встречи на уровне Минфинов Казахстана и России с выработкой дополнительных мер по реализации взаимных договоренностей.

Также, были рассмотрены вопросы обмена информацией между Казахстаном, Кыргызстаном и Россией. Сторонами отмечено, что организация процесса взаимодействия позволит решить актуальные вопросы по борьбе с теневой экономикой трех стран.

На встрече обсуждалась проблема достоверного отражения стоимости в товаросопроводительных документах по товарам, перемещаемым во взаимной торговле. Сторонами поддержана необходимость более глубокой проработки данного вопроса с определением категорий экспортеров с высоким риском и точечной работы с ними.

Сторонам удалось договориться о налаживании трехстороннего взаимодействия с участием фискальных и правоохранительных органов Казахстана, Кыргызстана и России на предстоящий год.

По итогам встречи стороны отметили, что реализация достигнутых договоренностей придаст положительный импульс в укреплении сотрудничества в таможенно-налоговой сфере, что в целом положительно повлияет на экономику наших стран.

заседание Межправительственной комиссии по торгово-экономическому, научно-техническому и культурному сотрудничеству между Республикой Казахстан и Исламской Республикой Иран

21 февраля т.г. в городе Тегеран (Исламская Республика Иран) состоялось 17 заседание Межправительственной комиссии по торгово-экономическому, научно-техническому и культурному сотрудничеству между Республикой Казахстан и Исламской Республикой Иран (далее - МПК).

В рамках заседания МПК состоялась двусторонняя встреча г-на Али Алтынбаева и г-на Алиреза Могхаддаси.

В ходе встречи стороны обсудили ряд вопросов по дальнейшему развитию таможенного сотрудничества в частности, расширение проекта «e-TIR» и его реализация по маршруту Узбекистан - Казахстан – Иран с использованием морского участка, взаимное признание уполномоченных экономических операторов, обучение и помощь в повышении

квалификации сотрудников таможенных органов и т.д.

По итогам встречи стороны выразили уверенность в том, что таможенное сотрудничество между странами продолжит строиться на дружеской основе, а принятые решения будут способствовать повышению эффективности всестороннего взаимодействия.

Председателем Комитета государственных доходов МФ РК Али Алтынбаевым от имени Министерства финансов РК и Заместителем министра экономики и финансов, президентом Таможенной службы Ирана господином Алиреза Могхаддаси подписан Протокол об обмене предварительной информацией о товарах и транспортных средствах.

Заключение Протокола позволит таможенным органам Сторон осуществлять предварительный обмен сведениями для достижения следующих целей:

- ускорения совершения таможенных операций, связанных с помещением товаров под таможенную процедуру в таможенных органах государств Сторон;

- сокращения количества документов, необходимых для совершения таможенных операций и таможенных процедур;

- минимизации применения форм и методов таможенного контроля товаров на основе анализа информации о товарах с применением системы управления рисками.

После подписания Протокола таможенные органы Сторон разработают технические условия обмена информацией и приступят к пилотному проекту.

В последующем обмен предварительной информацией будет проводиться в электронном виде в режиме онлайн на постоянной основе.

переговоры руководителей подразделений международного сотрудничества

КГД МФ РК и ГТУ КНР

28 февраля 2022 г. по инициативе казахстанской стороны состоялись переговоры руководителя Управления международного сотрудничества КГД МФ РК Е.Кожабергенова с директором Департамента международного сотрудничества ГТУ КНР Чжан Баофэном.

В ходе переговоров китайская сторона сообщила, что на фоне распространения коронавирусной инфекции и сложной обстановки в мире, укрепление таможенного сотрудничества между РК-КНР имеет особое значение. Информировал об итогах проделанных работ между сторонами в 2021 году.

Е.Кожабергенов отметил, что казахстанская сторона придает особое значение таможенному сотрудничеству с КНР и обратил внимание на реализацию договоренностей, которые были достигнуты 12 ноября 2021 г. по результатам 11-го заседания Подкомитета по сотрудничеству между пунктами пропуска и в области таможенного дела казахстанско-китайского Комитета по сотрудничеству.

В ходе встречи перед китайской стороной подняты следующие вопросы и приняты следующие договоренности:

1) Об увеличении пропускной способности пунктов пропуска на казахстанско-китайской государственной границе.

Стороны договорились - проводить совместные работы по увеличению пропускной способности в функционирующих пунктах пропуска и возобновлению работы пункта пропуска «Калжат-Дулаты».

2) О продвижении проекта предварительного онлайн обмена информацией.

Стороны договорились - во 2-й декаде марта 2022 г. провести рабочую встречу экспертов по реализации указанного проекта.

3) О продвижении проекта СТОР.

Стороны договорились - в период 6-8 апреля 2022 г. организовать заседание экспертов по обсуждению вопросов в рамках проекта «СТОР».

4) О работе по сопоставлению статистических данных товарооборота РК – КНР.

Стороны договорились - организовать переговоры экспертов в очном формате

после улучшения эпидемиологической ситуации.

5) Сотрудничество в рамках «Единого окна» международной торговли.

Стороны договорились - во 2-й декаде марта 2022 г. организовать заседание экспертов для реализации проекта «Единого окна» международной торговли.

6) О сотрудничестве по взаимному признанию УЭО и платформе сетевого контроля на МЦПС «Хоргос».

Стороны договорились - возобновить работу по проекту УВЭД 3-м квартале 2022 г., а также по проекту «ПСК в МЦПС «Хоргос»» после улучшения эпидемиологической ситуации.

6) Запросно-справочная работа.

Стороны договорились - активизировать работу по рассмотрению и представлению ответов при правильности оформления запросов.

заседание Межправительственной комиссии по сотрудничеству между Республикой Казахстан и Российской Федерацией

1-2 марта т.г. в Москве в рамках 23-го заседания Межправительственной комиссии по сотрудничеству между Республикой Казахстан и Российской Федерацией состоялись обсуждения на экспертном уровне представителей КГД МФ РК, ФНС и ФТС России.

На данном заседании рассматривался вопрос организации информационного обмена между КГД МФ РК и налоговыми и таможенными органами России.

Организация такого обмена позволит перевести в электронный формат запросно-справочную работу, а также получение товаросопроводительных документов в рамках трансграничной торговли.

Основные итоги данной работы появятся ближе к 1 мая т.г.

Қасен Едіге Ердәулетұлы
ҚР ҚМ МКК Оқу-әдістемелік орталығы
Өңірлік салық орталығының бас маманы

Ренішті тастап,
Жаңадан бастап
Көріскен ата-бабамыз.
Он үш күн тойлап
Жақсылық ойлап
Қызырды күткен бала-қыз.
Шуақты көңіл
«Жаңа жыл» өмір
Ерекше мейрам - жыл басы.

Асыр сап ойнап
Көжеге тоймақ
Бар ағайын тындасын.
Құтты боп қадам
Гүлденіп далам
Ел-жұртқа төксін ырысын.
Жақсылық орнап
Бір Алла қолдап
Ашылсын жаңа тынысың.

Салық төлеушінің паспорты салық құпиясын ашпайды

2022 жылғы 1 наурыздан бастап қолданысқа енген «Салық төлеушінің паспорты» салық құпиясы болып табылатын мәліметтерді ашпайды және тұтынушылардың құқығын қорғауға бағытталған. Барлық мәліметтерді QR-кодты оқу арқылы көруге болады.

Салық төлеушінің паспорты - салық құпиясы болып табылмайтын, мемлекеттік кірістер комитетінің порталы арқылы қалыптастырылатын штрих-кодта (QR-код) қамтылатын мәліметтерді құрайтын кәсіпкерлік субъектісінің ақпараттық картасы.

Салық төлеушінің паспортында **мынадай мәліметтер** қамтылады:

- сәйкестендіру нөмірі;
- дара кәсіпкердің, заңды тұлғаның атауы;
- дара кәсіпкердің, заңды тұлға басшысының тегі, аты, әкесінің аты (егер ол жеке басты куәландыратын құжатта көрсетілсе);

- салық төлеушінің мәртебесі – әрекет ететін, әрекет етпейтін, салықтық есептілікті ұсынуды тоқтатқан;

- тіркеу есебіне қойылған күн, тіркеу есебінен шығарылған күн;

- бақылау-касса машинасының салық органындағы тіркеу нөмірі, бақылау-касса машинасын пайдалану орны;

- алкоголь өнімін өндіру аумағында оны сақтау және бөлшек саудада өткізу жөніндегі қызметті қоспағанда, алкоголь өнімін сақтауға және бөлшек саудада өткізуге арналған лицензияның болуы немесе болмауы.

Салық төлеушінің төлқұжатын енгізудің мақсаты бизнес субъектілерінің міндеттемелерін орындауын қоғамның өзі бақылауды күшейту, сондай-ақ, тұтынушылардың құқықтарын қорғау үшін пайдалану болып табылады.

Салық төлеушілердің (қоғамдық тамақтандыру және сауда саласы) міндеті - қалыптастырылған паспортты бақылау-касса машиналарының тікелей орналасқан орындарында, халықты ақпараттандыру үшін жалпыға бірдей қолжетімді жерлерде басып шығару және орналастыру болып табылады.

Бұл ретте, осындай паспорт салық төлеушінің ай сайынғы жаңартуын қажет етпейді, өйткені тіркеу деректері өзгерген кезде штрих-код автоматты түрде жаңартылады.

«e-Salyq Business» қосымшасы - кәсіпкерлер үшін жаңа мобильді мүмкіндіктер

Мемлекеттік кірістер комитетімен «e-Salyq Business» мобильді қосымшасы әзірленіп, 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап іске қосылды. Жаңа

цифрлық шешім жеке кәсіпкерлерге салық міндеттемесін орындауды жеңілдетеді, ол әсіресе жаңадан тіркелген кәсіпкерлерге ыңғайлы. Бұл туралы Қазақстан

Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитетінде хабарлады.

Салық кодексінің ағымдағы жылдан бастап қолданысқа енгізілген ережелеріне сәйкес ұсыныстарды, оның ішінде «Атамекен» ҚР Ұлттық Кәсіпкерлер Палатасынан алынған ұсыныстарды, сондай-ақ жобаға сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу қорытындылары бойынша ескертулерді ескере отырып пысықталады.

Қосымшаның функционалы жеке кәсіпкер ретінде тіркелуге, салық режимін таңдауға және өзгертуге, чектер беруге, кірістер тізілімін қалыптастыруға және салық және әлеуметтік төлемдер бойынша міндеттемелерді қосымшамен автоматты түрде есептеу үшін қызметкерлердің кірістерінің есебін жүргізуге және оңайлатылған декларацияның тиісті жолдарын толтыруға мүмкіндік береді. Патент негізінде арнаулы салық режимін қолданатын кәсіпкерлер «e-Salyq Business» мобильді қосымшасының пайдаланушылары бола отырып, патент құнының есеп-қисабын ұсынудан және табыс алғанға дейін алдын ала (аванспен) салық және әлеуметтік төлемдерді төлеуден босатылады.

Қосымшамен есептелген жеке табыс және әлеуметтік салық сомасын Электрондық Үкіметтің төлем шлюзінде жарияланған Халық

аталған қосымша арнаулы мобильді қосымшаны пайдаланумен немесе оңайлатылған декларация негізінде арнаулы салық режимін қолданатын дара кәсіпкерлердің салық міндеттемелері мен әлеуметтік төлемдер бойынша міндеттемелерін орындауын оңайлатуға арналған.

Бұдан басқа, Комитетпен патент негізінде арнаулы салық режимін қолданатын кәсіпкерлерге арналған қосымшаның функционалын пилоттық жоба шеңберінде қолдану мүмкіндігін көздейтін Қазақстан Республикасы Қаржы министрінің бұйрық жобасы әзірленді.

Қазіргі уақытта бұйрық жобасы

банкiнiң сервисiмен интеграцияны пайдалана отырып, тiкелей мобильдi қосымшада төлеуге болады.

Бұдан басқа, кәсіпкерлердің ыңғайлылығы үшін қосымшада Салық әмиянының сервисі (оның ішінде берешекті қарау және өтеу, артық төлемді басқару бойынша), мемлекеттік кірістер органдарының бірқатар хабарламаларын алу, сондай-ақ, жеке кәсіпкер қызметін оңайлатылған тәртіппен тоқтату сервисі қолжетімді. Қосымша «Play Market», «App Store» және «App Gallery» алаңдарында қолжетімді.

Қосымша мүмкіндігіне қарай ағымдағы жылы да функционалын кеңейту бөлігінде, оның ішінде өткен жылдың соңында Ақмола және Жамбыл облыстарында өткізілген пилоттық жобаға қатысқан кәсіпкерлердің ұсыныстары бойынша жетілдірілетін болады. Мысал ретінде, ағымдағы жылы жеке кәсіпкер қызметкерлерімен еңбек шарттарын есепке алу бойынша Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінің тиісті ақпараттық жүйесімен еңбек шарттары бойынша ақпарат алмасу бойынша жұмыстар жүргізу жоспарланған.

Орталық коммуникациялар қызметі алаңында жеке тұлғалардың банкроттығы туралы заң жобасын талқылау бойынша дөнгелек үстел өтті

2022 жылдың 23 ақпанында ҚР Президенті жанындағы Орталық коммуникациялар қызметі алаңында Жеке тұлғалардың банкроттығы туралы заң жобасын талқылау бойынша дөнгелек үстел өтті. Осы шараға жұмыс тобының мүшелері, тәуелсіз сарапшылар, БАҚ пен қоғамдық бірлестіктердің өкілдері қатысты.

Дөнгелек үстел ҚР Қаржы бірінші вице-министрі Марат Сұлтанғазиевтің басшылығымен өтті.

Жұмыс тобының кезекті отырысына қаржы қатынастары саласындағы сарапшылар шақырылды. Естеріңізге сала кетейік, ағымдағы жылдың 20 қаңтарында құрылған

жұмыс тобының құрамына Парламент Мәжілісінің депутаттары, қоғамдық бірлестіктердің мүшелері, сондай-ақ мүдделі мемлекеттік органдар өкілдері енді.

Ағымдағы жылдың 4 ақпанында Заң жобасының Тұжырымдамасын заң жобалау қызметі мәселелері жөніндегі ведомствоаралық жұмыс тобы мақұлдады.

1 наурызда Ашық НҚА порталында Заң жобасының және оған қатысты заңнамалық актілердің қоғамдық талқылауы аяқталды.

Іс-шара барысында әзірлеушілер Заң жобасын әзірлеу кезінде ескерілетін ұсыныстарды тыңдады.

Арнаулы салық режимінде салық есептілігін тапсыру және салық төлеу мерзімдері қандай

Бизнестің жекелеген субъектілерін қолдау мақсатында Салық кодексімен арнаулы салық режимдері қарастырылған, оларда салықтардың жекелеген түрлерін есептеудің және салық есептілігін табыс етудің оңайлатылған тәртібі белгіленген. ҚР ҚМ Мемлекеттік кірістер комитетінде әрбір салық режимінде салық есептілігін тапсырудың және салық төлеудің мерзімдері туралы айтып берді.

Осылайша, **патент негізінде арнаулы салық режимін** қолданатын дара кәсіпкерлер үшін Салық кодексінде бір айдан бір жылға дейін патент құнының есеп-қисабын (911.00-нысан) ұсыну мүмкіндігі көзделген. Патент құнын және әлеуметтік төлемдерді төлеуді салық төлеуші есеп-қисапты табыс еткенге дейін жүргізеді.

Арнаулы мобильді қосымшаны пайдалана отырып арнаулы салық режимін қолданатын жеке кәсіпкерлер салық есептілігін ұсынбайды. ЖТС және әлеуметтік төлемдер сомасы ай сайын арнайы мобильді қосымша арқылы есепті айдың 15-інен кешіктірілмей есептеледі және есепті айдың 25-інен кешіктірілмей төленеді.

Оңайлатылған декларация негізінде арнаулы салық режимін қолданатын салық төлеушілер декларацияны (910.00-нысан) салық төлеушінің орналасқан жері бойынша мемлекеттік кіріс органына бірінші жартыжылдық үшін 15 тамыздан кешіктірілмей (25 тамыздан кешіктірілмей төлейді),

екінші жартыжылдық үшін 15 ақпаннан кешіктірілмей (25 ақпаннан кешіктірілмей төлейді) табыс етеді.

Бұл ретте, жұмыскерлердің табысынан жеке табыс салығын және әлеуметтік төлемдерді төлеуді ай сайын, табыстарды төлеген айдан кейінгі айдың 25-інен кешіктірілмей жүргізетінін атап өту қажет.

Бірыңғай жер салығын төлеушілер декларацияны (920.00-нысан) есепті жылдан кейінгі жылдың 31 наурызынан кешіктірілмей жер учаскесі орналасқан жердегі салық органдарына табыс етеді.

Бірыңғай жер салығын, жер үсті көздеріндегі су ресурстарын пайдаланғаны үшін төлемақыны төлеу жер учаскесі орналасқан жер бойынша да мынадай тәртіппен жүргізіледі:

1) есепті кезеңнің 1 қаңтарынан 1 қазанына дейін есептелген сомалар-ағымдағы есепті кезеңнің 10 қарашасынан кешіктірілмейтін мерзімде;

2) есепті кезеңнің 1 қазанынан 31 желтоқсанына дейін есептелген сомалар – есепті кезеңнен кейінгі есепті кезеңнің 10 сәуірінен кешіктірілмейтін мерзімде. 2022 жылдан бастап бірыңғай жер салығының сомасы жергілікті өзін-өзі басқару бюджетіне түседі.

Жалдамалы қызметкерлер үшін жеке табыс салығын және әлеуметтік төлемдерді төлеуді табыс төленген айдан кейінгі айдың 25-інен кешіктірілмей ай сайын жүргізу қажет.

Бөлшек салықтың арнаулы салық режимін қолданатын салық төлеушілер декларацияны (913.00-нысан) салық төлеушінің орналасқан жері бойынша салық органына есепті тоқсаннан кейінгі екінші айдың 15-күнінен кешіктірілмей табыс етеді. Төлемді есепті тоқсаннан кейінгі екінші айдың 25-інен кешіктірілмей жүргізеді. Бұл ретте жалдамалы жұмыскерлердің табысынан жеке табыс салығын және әлеуметтік төлемдер ай сайын, табыстарды төлеген айдан кейінгі айдың 25-інен кешіктірілмей төленеді.

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
Мемлекеттік кірістер комитетінің
Оқу – әдістемелік орталығы басшысының орынбасары
Қасымқұлова Ләззат Тұрдақынқызы

Әкелуге тыйым салынған тауарларды жасырудың негізгі әдістері мен тәсілдері

«Қазақстан Республикасында
нашақорлыққа және есірткі бизнесіне қарсы
күрес» бағдарламасы шеңберінде кеден
бекеттерін кедендік тексеріп қарау өндірісінің
тиімділігін жеңілдететін және арттыратын,
көлік құралдарында тауарларды интрузивті
емес (байланыссыз) тексеріп қарауды жүргізуге
мүмкіндік беретін қазіргі заманғы жоғары
технологиялық жабдықпен жарақтандырылған.

Кеден одағының шептерін нығайту
бойынша әзірленген іс-шаралар жоспары
шеңберінде сыртқы шекараларды
материалдық-техникалық жарақтандырудың

бірыңғай стандарттары енгізілген. Шекараны жабдықтау қажетті қауіпсіздік талаптарына және бірыңғай стандарттарға сай жабдықталды.

Контрабанданың жолын кесу фактілерін талдау, есірткі сатушылар есірткі заттарын тасымалдау және жасыру үшін көліктің барлық түрлерін пайдаланатынын көрсетеді.

Қазақстан Республикасы Қаржы Министрлігі Оқу-әдістемелік орталығы арнайы курсты Қазақстан Республикасының кедендік шекараның өткізу пункттерінде көлік құралдарын тексеруді жүзеге асыратын инспекторларға өздерінің функционалдық міндеттері мен қойылған міндеттерін табысты орындауға көмектесу үшін өткізеді.

Көлік құралдарын тексеріп қарауды жүргізетін Инспектор есірткі құралдары мен жарылғыш заттарды Қазақстан Республикасының өткізу бекеті арқылы тасымалдау жолында бірінші болып тұр.

Демек, кедендік тексеруді жоғары кәсіби деңгейде жүргізу керек, білікті

маман болу керек, ол тек NS және VB іздеу және анықтау бойынша жұмыс туралы білімді ғана емес, сонымен қатар контрабанданы өткізуге арналған кәштерді табудың әдістерін білуді, белгілерді байқауды қажет етеді. Жасыратын жерлерді анықтауға, адамдардың мінез-құлқын білуге, яғни аздап психолог болуға. Мұның бәрі кешенде есірткі сатушыларға кедергі келтіруге көмектеседі.

ҚР кірістер органдарында соңғы жылдары көлік құралдарын тексеру бойынша әдістемелік құралдар әзірленді, олар іс жүзінде тексерілді. Әдістемелік әзірлемелер кірістер органдарының қызметкерлеріне өз білімдерін дұрыс қолдануға көмектеседі.

Мемлекеттік кірістер комитеті @SalyqBot сандық салық кеңесшісін іске қосты

Салық және кеден мәселелерін халыққа түсіндіру, халықты хабардар ету және кері байланыс алу бойынша жедел көмек көрсету мақсатында Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі Мемлекеттік кірістер комитетінің Telegram-да Чат-боты іске қосылды. Чат-ботты 1 наурыздан бастап «@SalyqBot» атауымен немесе <https://t.me/salyqbot> тікелей сілтемесі арқылы табуға болады.

@SalyqBot – сандық салық кеңесшісі, қазақ және орыс тілдерінде әзірленген, өте пайдалы мына функциялары бар:

- пайдаланушыға салық берешегінің болуы немесе болмауы туралы ақпаратты лезде алуына мүмкіндік береді;

- салық төлеушілерге көлік құралдары салығы мен өсімақыны өз бетінше есептеуге көмектеседі;

- қажетті анықтамалық ақпаратты білуге, салық күнтізбесін пайдалануға мүмкіндік береді;

- жеке немесе заңды тұлғаның қажеттілігіне байланысты пайдалы жаңалықтар мен хабарламалар жібере алады;

- пайдаланушыларға МКК қатысты өзекті тақырыптар мен мәселелер туралы бейне сабақтар мен бейне нұсқаулықтар арқылы мәлімет береді;

- заңды тұлғалар үшін төленген сомалар туралы ақпаратты білуге мүмкіндік береді.

Чат-боттың МКК байланыс орталығына келіп түсетін өтініштер негізінде әзірленген

деректер базасы бар, бұл пайдаланушыға оператордың қатысуынсыз салық және кеден заңнамасы бойынша жиі қойылатын сұрақтарға лезде жауап алуға мүмкіндік береді.

Пайдаланушы әрқашан да берілген жауаптарға баға қоя алады, сонымен қатар сұрақ қоюға, чат-бот операторына тікелей өтініш немесе тілек жазуға мүмкіндіктер қарастырылған.

Ағымдағы жылы Чат-ботты дамыту бойынша жұмыс жалғастырылады, оның төңіректе салық төлеушілерге көптеген қосымша мүмкіндіктер беріледі, мысалға, салық есептілігін ұсыну мерзімін, салықтарды төлеу мерзімін өткізіп алмау, банк шоттарын бұғаттау (тыйым салу) туралы және басқа да маңызды ақпаратты білу.

Мемлекеттік қызметтерді алу процесінде байланыстарды барынша азайту, яғни, Мемлекеттік кірістер органдарына баруды болдырмау, уақытты үнемдеу және мәліметтер алу сапасын жақсарту және оны дамыту үшін @SalyqBot сандық салық кеңесшісіне жазылыңыз және оны тиімді қолданыңыз.

Каждый пятый звонок в Контакт-центр касается налоговой задолженности

Граждан зачастую интересует регистрация налогоплательщиков, налог на транспортные средства с физических лиц, применение электронных счетов-фактур, заполнение и представление форм налоговой отчетности.

Услуги Контакт-центра с каждым днем все больше пользуются популярностью и востребованы среди налогоплательщиков.

Ведь налогоплательщик позвонив на бесплатный номер 1414, в минимально короткие сроки, не затрачивая время на посещение органов государственных доходов, в режиме online получает квалифицированные и исчерпывающие ответы, а также помощь в оперативном разрешении проблемных вопросов, связанных с исполнением налогового и таможенного законодательства.

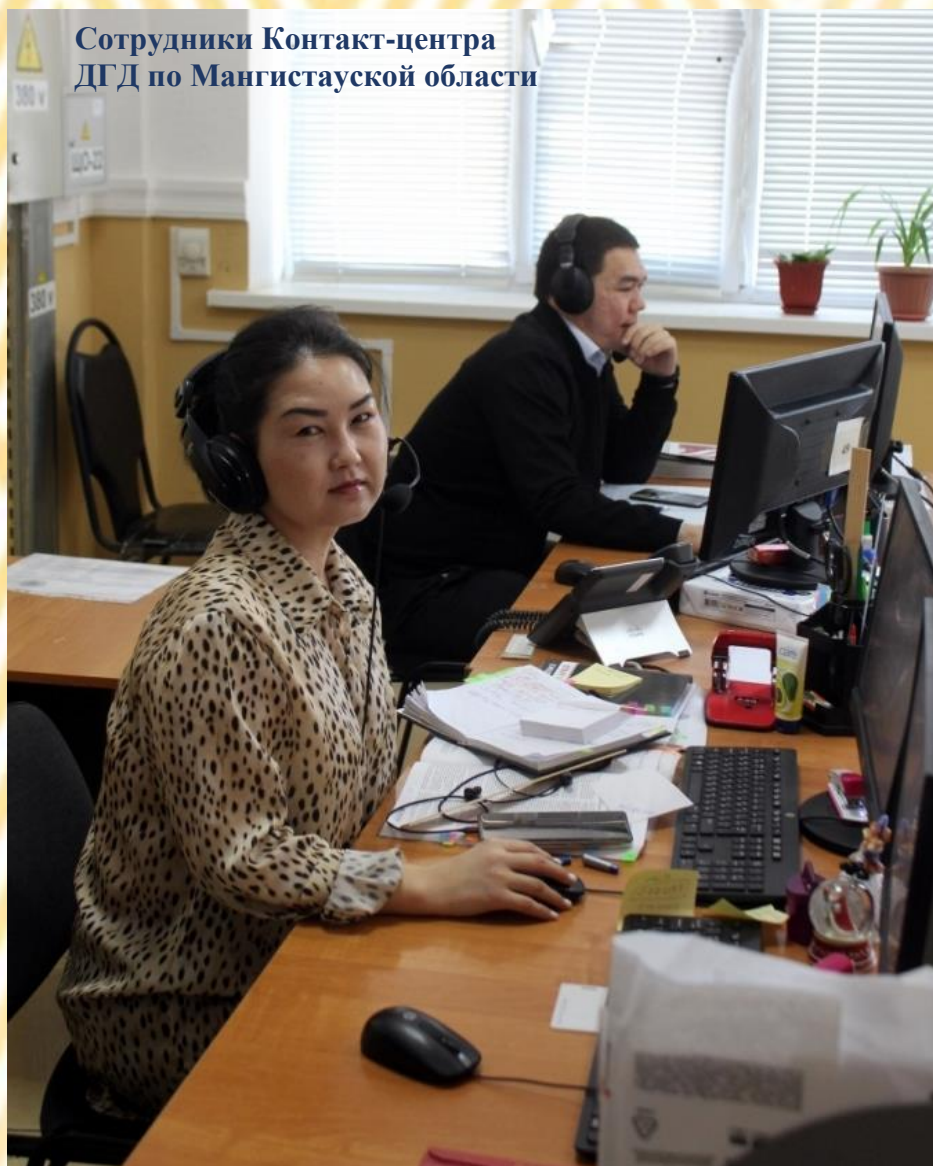
Следует отметить, что в случае, если разрешение проблемного вопроса налогоплательщика невозможно на уровне Контакт-центра, то его оператор, не прерывая телефонный звонок, переводит обращение на специалиста территориального департамента государственных доходов, который также в режиме online его принимает. Как показывает анализ поступающих обращений, наиболее проблемными вопросами, волнующими налогоплательщиков, являются:

- налоговая задолженность - порядка 20 % от поступивших обращений;
- регистрация налогоплательщиков - порядка 12 %;
- налог на транспортные средства с физических лиц - порядка 12 %;
- по применению электронных счетов-фактур - порядка 8 %;
- заполнение и представление форм налоговой отчетности - порядка 6 %.

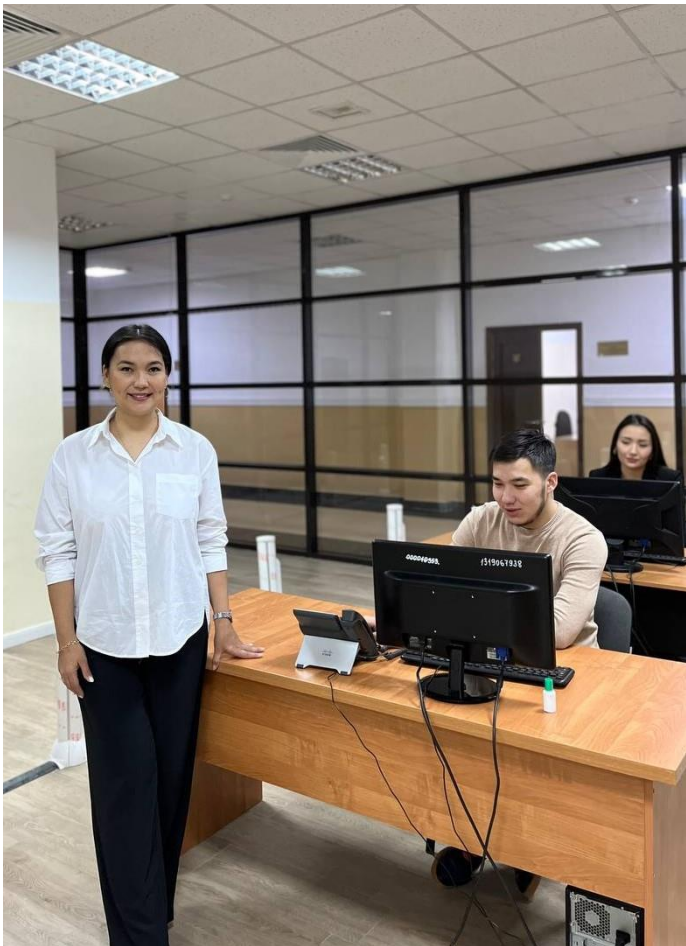
В следствии принятия комплексных мер по решению указанных проблем в настоящее время существенно уменьшились обращения:

- по вопросам регистрации и выдаче индивидуальных идентификационных номеров (ИИН) гражданам - нерезидентам Республики Казахстан;
- по вопросам регистрации и применения контрольно-кассовых машин с функцией фиксации и (или) передачи данных (онлайн ККМ);
- по вопросам применения специальных налоговых режимов.

Контакт-центр 1414 органов государственных доходов функционирует в рабочие дни с 09:00 часов утра до 18:30 часов вечера, звонок бесплатный.

Что такое вебинары и в чем их польза для налогоплательщиков?

Из довольно-таки узкого инструмента, который использовался преимущественно профессиональными интернет-маркетологами, вебинары постепенно превращаются в эффективный способ коммуникации для решения различных разъяснительных-задач для налогоплательщиков.

Вебинар – это разновидность онлайн-конференции, мероприятие, которое проводится в режиме реального времени через Интернет. Для того чтобы присоединиться к трансляции, участнику нужно установить программу-клиент или, если коммуникация осуществляется на основе веб-приложения, просто ввести специальный URL-адрес в браузере.

Вебинары предоставляют целый ряд полезных возможностей:

- многосторонняя конференция с трансляцией через аудио и видео;
- демонстрация экрана компьютера организатора трансляции;
- текстовый чат для участников;
- демонстрация в реальном времени;
- возможность сохранения записи трансляции (опционально).

Некоторые платформы также поддерживают добавление комментариев, создание опросов, веб-туры с элементами интерактивного обучения и прочих функционал. Основное отличие вебинаров от видеоконференций в наличии обратной связи со стороны участников.

6 важных преимуществ вебинаров

Большинство специалистов органов государственных доходов уже знают о вебинарах. Ведь помимо возможностей для общения и совместного обсуждения различных вопросов, этот инструмент обладает и рядом других ценных для бизнеса преимуществ. И вот о чем именно идет речь.

Расширение охвата для налогоплательщиков

Веб-конференции позволяют с помощью компьютеров и мобильных устройств подключать к трансляции людей практически из любой точки мира. Все, что для этого потребуется, доступ к Интернету и наличие наушников или динамиков для воспроизведения звука.

Интернет сам по себе стирает географические преграды, и для бизнеса, который использует этот канал для формирования клиентского потока, это очень ценно. Благодаря такой возможности, небольшое районное управление способна конкурировать на одном уровне с телеканалом.

Экономия денег и времени на транспорт

Это важный момент для налогоплательщиков, ведь часто именно необходимость тратить время на дорогу оказывает негативное воздействие на продуктивность. Особенно если речь идет о мегаполисе или поездке в другой город. С помощью онлайн-трансляции, демонстрации экрана и текстового чата можно без проблем обсудить большинство вопросов таким образом, чтобы это было понятно всем участникам. А в качестве повода для офлайн-встреч можно оставить только действительно важные моменты.

А представьте себе, какой это плюс для больших городов, где можно час-два в день тратить только на простаивание в пробках. Кроме того, некоторые профессии требуют постоянной работы «в поле» и выезда к клиентам (например, участники внешнеэкономической деятельности), и таких участников собрать в одном месте и в одно и то же время – еще сложнее.

Совместная работа над проектами

Это одинаково важно как для решения рабочих задач, так и в рамках обучающих мероприятий. В то время как организатор вебинара может наглядно показать работу над решением той или иной задачи, демонстрируя свои действия на экране, другие участники могут задавать свои вопросы в чате по ходу действия.

Также видеотрансляции хорошо подходят для проведения различных презентаций. Отпадает необходимость собирать всех участников в одном зале – смотреть презентацию можно, будучи за своим компьютером с чашечкой кофе. Кроме того, за само помещение платить не нужно, да и количество людей, которые могут смотреть трансляцию, – практически неограниченно.

Инструмент мозгового штурма

В некоторых случаях обсуждение идей с участием коллектива может быть гораздо более эффективным, чем решение, принятое одним человеком. Хороший пример – так называемый мозговой штурм, в процессе которого каждый участник выдвигает свои идеи для решения задачи, из которых затем выбирается лучшее решение.

В процессе проведения вебинара можно легко отслеживать идеи со стороны каждого из

участников. Затем по его завершении можно провести подробный анализ всех предложений, выбрав наилучшие варианты.

Простота использования

Если раньше для участия в вебинаре чаще всего требовалось устанавливать на компьютер специальное программное обеспечение, сейчас достаточно просто запустить браузер и перейти по ссылке-приглашению. Многие платформы предоставляют такие возможности, как обмен файлами между участниками, их редактирование в режиме реального времени и другие опции для совместной работы.

Возможность записи трансляции

Это избавляет от необходимости повторять одну и ту же информацию снова для участников, которые по каким-то причинам не смогли посмотреть все в день трансляции. Запись можно сохранить, например, где-нибудь в Dropbox или другом облачном сервисе и открыть доступ тем, кому это необходимо.

Такая возможность очень полезна и в тех случаях, когда речь идет об информации, которая имеет экономическую ценность. Например, в случае с обучающими курсами.

Инкар Саттигулова

Руководитель Управления информационных технологий ДГД по Мангистауской области

Обращение редакции

Мы ценим Вас и стремимся сделать максимально актуальный, информативный и разносторонний контент.

Вы можете принять участие в формировании статей Веб-журнала, осветить события из профессиональной жизни и внести предложения по совершенствованию деятельности органов государственных доходов.

Примечание. В соответствии с Законом Республики Казахстан от 23 июля 1999 года № 451-І «О средствах массовой информации», имеются следующие требования к предоставляемым материалам (статьям):

- Указание названия статьи и авторства (соавторства).
- При использовании материалов из средств массовой информации - указание автора и источника обязательно.
- Количество символов, использованных в статье не должно превышать 3000.
- Запрещается информация, содержащая пропаганду или агитацию насильственного изменения конституционного строя, нарушения целостности Республики Казахстан, подрыва безопасности государства, войны, социального, расового, национального, религиозного, сословного и родового превосходства, культа жестокости, насилия и т.п.
- Разглашение сведений, составляющих государственные секреты или иную охраняемую законом тайну, пропаганда и оправдание экстремизма или терроризма, распространение информации,
  - раскрывающей технические приемы и тактику антитеррористических операций в период их проведения, пропаганда наркотических средств, психотропных веществ, их аналогов и прекурсоров, а также культа жестокости, насилия запрещаются.

Будем благодарны, если направите отзыв, пожелание или комментарий о нашей работе на почту: umc01@mail.ru.

Социальные сети:

Редакцияның үндеуі

Біз Сізді бағалаймыз және өзекті, ақпараттық және жан-жақты контент ұсынуға тырысамыз.

Сіз де Веб-журнал мақаларын қалыптастыруға қатыса аласыз: кәсіби өмірдегі оқиғаларды баяндау немесе Мемлекеттік кірістер органдарының қызметін жетілдіру бойынша ұсыныстарды енгізе аласыз.

Ескерту. «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстан Республикасының 1999 жылғы 23 шілдедегі № 451-І Заңына сәйкес, ұсынылатын материалдарға (баптарға) қойылатын талаптар:

- Мақала атауы мен авторлығын (тең авторлығын) көрсету.
- Бұқаралық ақпарат құралдарындағы материалдарды пайдаланған кезде автор мен дереккөзді көрсету міндетті.
- Мақалада пайдаланылған таңбалар саны 3000-нан аспауы керек.
- Қазақстан Республикасының конституциялық құрылысын күштеп өзгертуді, тұтастығын бұзуды, мемлекет қауіпсіздігіне нұқсан келтіруді, соғысты, әлеуметтік, нәсілдік, ұлттық, діни, тектік-топтық және рулық астамшылықты, қатыгездікке табынуды, зорлық-зомбылықты насихаттауды немесе үгіттеуді қамтитын ақпаратқа тыйым салынады.
- Мемлекеттік құпияларды немесе заңмен қорғалатын өзге де құпияны құрайтын мәліметтерді жария етуге, экстремизмді немесе терроризмді насихаттауға және ақтауға, терроризмге қарсы операцияларды жүргізу кезеңінде олардың техникалық тәсілдері мен тактикасын ашатын ақпаратты таратуға, есірткі құралдарын, психотроптық заттарды, сол тектестер мен прекурсорларды, сондай-ақ қатыгездікке, зорлық-зомбылыққа бас ұруды насихаттауға тыйым салынады.

Біздің жұмысымыз туралы пікіріңізді немесе тілегіңізді umc01@mail.ru поштамызға жіберсеңіз, риза боламыз!

Әлеуметтік желілер:

MEMLEKETTİK KIRISTER KOMITETI

Бейсенбі, 30 наурыз 2022 жылы
Журнал 2020 жылдан бастап шығарылады
Нұр-Сұлтан қ., Республика даңғ. 60,
ҚР ҚМ МКК ОӘО, 010000
Тел/факс: (7172) 39-66-09
E-mail: umc01@mail.ru
www.kgd.gov.kz

